

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRLV:
Hozunk mesél gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: József 40-66.

TARTALOM.

	Lap
Szemle	815
Gazdasági levél. — Mátusföldi József	816
Tárca. — Adás ellenségek és hűséges barátok. — Dr. Rodiczky Jenő	816
Gazda és mérnök. — Tima Lajos	817
A buzacséplésnél is történek hibák. — Oszbach Antal	818
A motoros gazdálkodás jelentősége. — Rothmeyer Imre	819
Könyvismertetés	820
Kérdések és feleletek	820
Kérdések: Kataszter és tagosítás közötti különbség. G. J. — Magtárdeszkapadló lézagai. D. A. — Trágyázás tözegtalajjal. V. T. — Ászokfa tartóssá tétele. U. F. Feleletek: Tagosítási ügy. Herczeg Sándor. — Kórházi költség megtérítése. Szücs János. — Ugarszántás bonnítása. Szücs János. — Mákszéplés. Antalfal.	
Aprók	822
Hírek	822

SZEMLE.

(Időjárás. — A bankra a leszállításának hatásai és a gabonatözsde. — A Wieniek vesztég marha- és sertésvásárt akarnak szerb árura felállítani. — 12 millió államsegély erdélyi telepítésekre. — Gazdasági politikai merkantilkartell a külföldi kereskedelmi szerződések miatt Németországban. — Amerika védekezik az európai burgonya ellen. — Prognózis a tej és termékek áráról.)

Meteor deczember 1-re hideg időt jelzett. De nem vált be jóslása, mert nagy enyhülés állott be az időben, sőt mi több, csapadékdusnak is mutatkozott. Az őszi vetések már elvégeztettek s a hol rendesen vetettek, ott már a vetés kelt. Folytak a mély őszi szántások, a hol lehet, mert bizony a hegyes vidékeken már hó fekszik. Óriási viharok dúltak a múlt hét végén a Dunán tülön, főleg Somogy megye, Balaton vidéken.

Nagy hatása volt az osztrák-magyar bank kamatleszállításának a pénzpiacra. Úgy mondják, hogy politikai háttere volt és főleg abból származott, hogy ellenzéki oldalról a közeledés Franciaországhoz tüzetett ki czélul. A bankok nem örültek meg a leszállításnak, mert ők már billáncaikban is a régi kamatláb szerint az év végéig approximative rendezkedtek be. De úgy látszik, hogy jövő év első negyedében is lesz még 1/2%-os leszállítás. A pénzügyi helyzetben azonban van némi félelem is s ez az, hogy újabb államkölsönök megbénítják majd a rendes egészséges mederben folyó fejlődést.

A pénzpiacra javulását voltaképpen az ér-

téktözsden értékelik legjobban. A gabonatözsden árválások nem észlelhetők, mert a pénz olcsóbbodása folytán a contremine is megerősödött. Mindenki azt várta, hogy az ezelőtti hét árválásaira, most már e héten tekintetbe véve a kamatláb leszállítását garmadával fogják önteni gazdáink a gabonát s akkor vájkálhatnak a tözsden benne és majd árakat diktálhatnak. Nem úgy lett. Annyi bizonyos, hogy a vidéki malmok jobb árakat fizetnek a budapesti árválásoknál, de végül is kisült, hogy a budapesti malmoknak vásárolniok kell. Az effektív és határidőárak közötti disparitás eltűnt. Gazdáink azonban az eladásokkal nem sietnek, mert termelvényeikért árakat kívánnak. Mig ezek meg nem javulnak, nem lesznek legalább is nevezetesebb szállítások. Wien erősen kéri a zabot s ezen árban folynak most a vételpróbálgatások, melyek ezen cikkben jobb árakat idéznek elő.

Jellemző a világgiacon az azon kimutatás, hogy van vételkedv, ha tekintetbe vesszük, hogy a múlt héten az egész világról Európába szállított buza Észak-Amerikából, beleértve a lisztet is, 150.000 tonna, Indiából 18.000 tonna, Ausztráliából 1000 tonna, Oroszországból 124.000 tonna, a Duna vidékéről 52.000 tonna, egyéb helyekről 6000 tonna, összesen 351.000 tonna, mig az előző héten 370.000 tonna és tavaly a megfelelő héten csak 299.000 tonna volt a forgalom.

A »Gazdaszövetség« két híret kell leszögeznünk. Az egyik az, hogy élesen szembeszáll Wien városának a magyar állattenyésztés ellen irányuló újabb támadásával. Wien városa ugyanis a szerb kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalások küszöbén azt az új követelést támasztja, hogy nem általánosságban, hanem csak Wien városára engedélyezze a két kormány a balkáni élőállatok behozatalát. Wienben vesztégvásárt létesítenének és így akarják elejét venni annak, mire hivatkozva a magyar gazdák harezolnak minden élőállatbehozatal ellen, hogy az élőállatok behozatala veszélyezteti a monarchia állatállományának egészségét. A földmivelő Magyarországnak erélyes állást kell foglalnia az új terv ellen, mely egyenesen arra irányul, hogy a magyar mezőgazdaság mellőzésével mindenáron Szerbiának nyit piacot Wien városa. Ha a wieniek ezt a kívánságot fenntartják, úgy a magyar kormány a mezőgazdasági magyar állam nevében jogosan követelheti, hogy viszont Magyarország nagyobb városaiba kedvezményesen engedjük be a német ipar termékeit.

Érdekes a berlini eset is, hogy Berlin már több kocsirakomány sertést vásárolt Belgrádban és máris állatorvosokat küldött az átvétel és állategészségügyi követelmények ellenőrzése

miatt a szerb fővárosba. És miért nem jönnek hozzánk a jó szövetségesek?

A »Gazdaszövetség« másik híre az, mivelhogy a kormányzat 12 millió koronát bocsátott az altruista bank rendelkezésére az erdélyi birtokosság megmentése czéljából, a szövetség ezt örömmel veszi tudomásul, hangsúlyozza azonban, hogy a 12 millió korona adományozását csak az első lépésnek kell tekinteni, mert mindaddig, mig megfelelő telepítési alap és törvény nincs, addig czéltudatos, nemzetmentő földbirtokpolitikát folytatni nem lehet.

Szívvel örvendünk, hogy Erdély megmentése czéljából valami, de hangsúlyozzuk csak valami is történik, mert 12 millió vajmi kevéske összeg. De egy kérdést bátorokodunk megreszkizni, hogy megint az altruista bank áll előtérben? Vajjon nem afféle pozsonymegyei csákányi telepítés lesz-e Erdélyben fogatosítva? Nehéz a »Gazdaszövetség«-nek is mást, mint dicséretet mondani az altruista bankról, mikor igazgatója a bank igazgatósági tagja.

Az új kereskedelmi szerződések előkészítése és a vámtarifa esetleges revíziója szervezkedésre és tömörítésre bírja a németországi gazdasági szervezeteket. Ujabbban előtérbe került az a mozgalom, a mely a mezőgazdák szövetségét, a német iparosok központi szövetségét és a német birodalmi középosztály-szövetséget a »nemzeti munka kartellje« lobogója alatt együvé terelte. Az érdekelt nyilatkozata szerint ennek az a czélja, hogy gazdasági területeken kölcsönösen támogassák egymást a nagy szövetségnek és hogy a gazdasági élet kinövései ellen harcot indítsanak, az üzemek tekintélyét fentartsák, védjék a nemzeti munkát és hogy küzdjenek a szociáldemokrácia, valamint ennek kinövései ellen. Konzervatív oldalról azt hangoztatják, hogy az új koalíció nem egyéb, mint szervezkedés az iparosok nagy szövetsége. A Hansabund és a Bauernbund által alkotott közös kötelék ellen, a melynek munkáját és esetleg eredményeit szándékozik ellensúlyozni az új szervezet. A kartell, más oldalról eredő nyilatkozatok szerint, csupán az eddigi védvamos politikának további fentartásáért és érvényesítéséért kíván küzdeni, a mi amellet bizonyít, hogy ebben az irányban a gazdasági szervezetek között nincs meg a teljes összhang. A küszöbön levő gazdaságpolitikai események, nevezetesen a kereskedelmi szerződések megvilágítása és a vámtarifa revíziója érthetővé teszik, hogy az elsősorban érdekelt tekintélyes szervezetek szorosabb kapcsolatot keresnek egymással. De az ellenfél is.

Az amerikai Egyesült-Államok kertészeti hivatala elhatározta, miszerint a Németbirodalom-

HAZAI valamint POROSZ

SZENENEKET

a MAGYAR MEZŐGAZDÁK
SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 29.

a legjobb minőségben
és legelőnyösebb árban

szállít.

Kérjünk árajánlatot. Téli szükség-
letünket már most rendeljük meg.

ból, Ausztriából, Magyarországból, Angliából és néhány más országból beözönlő burgonyaszálitmányok ellen rendszabályokat léptet életbe, mert attól fél, hogy új betegséget huzcolnak be vele. Ebből is látható, hogy Amerika mennyire iparkodik védelmezni mezőgazdaságát a külföld ellen s mennyire igazságtalan az agrárellenes körök ama szemrehányása a magyar gazdákkal szemben, hogy állást foglalnak a külföldi állat-behozatal ellen azon a czímen, hogy azzal járványt huzcolnak be.

*

Az 1913-ik év 3-ik évnegyedéről a svájci Bauerverband tej és tejtermékek kimutatásaszerint, mely hazánkról is szól, prognózisában azt írja, hogy Észak-Magyarországban és a Duna jobbpartján fekvő megyékben gyengén eső tej- és sajtárak várhatók. A Duna balpartján a tejárak tartottak, Erdélyben pedig emelkedők lesznek. A vajárak csak a Duna jobbpartján fognak visszafejlődni, az ország többi részében emelkedő lesz a tendencia. Az európai szárazföldön általában a tejárakban áreltolások alig várhatók, a vaj és sajt némi emelkedést fog mutatni. Anglia-, Skócia-, az Egyesült-Államok- és Kánadában azonban emelkedés várható, mely esetleg árjavulást idézhet elő az európai szárazföldön is.

—ix.

Gazdasági levél.

Irta: Mátyusföldy József.

Pozsony, 1913 nov. 30.

Itt már régen elmúlt az az idő, midőn csak egy pár hónapig dolgozott a gazdaember, aztán meglehetősen nyugalommal lett a semmittevés rabja. A hajdani buza- és kukoriczatermelést felváltotta a sokoldalú gazdálkodás, mely kora tavasztól késő ősziig nyújt elegendő munkát, de ad keresetet is, melyből gyarapszik, vagyonosodik ez a nép. Meg is érdemli, hogy anyagilag jobb viszonyok közé kerüljön, mint volt egy emberöltő előtt, mert a kitartó szorgalom jutalma ez. Vajha hazánk minden vidékének lakóiról ezt mondhatnók!

Kora tavasszal már élénk a szántóföld, dolgoznak porhanyítókkal, tárcsás boronákkal, de a

vasfogu borona (a fogas) szinte munkában van. Ekkere nincs szükség, hisz őszzel felszántottak mindent. Aztán megkezdődik a tavaszi vetés, mely nem csak árpa- és zabból hozza a földbe a magot, hanem a különféle mesterséges takarmányok magvait is. Különösen a zabos és árpás bükköny, valamint a luczerna és a csalámádé (itt sűrű kukoriczának vagy sűrű kóronak hívják) van ezen a vidéken nagyon elterjedve, de azért látni itt-ott vörösherét is, magbükkönnyt, borsót, mohart és kölest. Közben a répák vetése jön sorra, e tájon ugyanis nemcsak takarmányrúpát termelnek, hanem nagyon is nagymértékben van a czukorrépatermelés elterjedve, de azért, mint különlegességet, czigóriát is lehet látni.

A burgonya nem csak házi szükségletre mivelletik, hanem a homokos részekben, mint szesz- és keményítőgyári nyersanyag. Lóbab és kisebb darabokban kender, lencse, sőt egy-két birtokrészleten még len is természetik. Közben az őszi vetések, ha a fagy felhuzta őket, meglesznek hengerezve, utóbb fogasolva is. Azután a gyomlálás munkája indul meg, majd a kikelő répákat hengerezik, burgonyákat fogasolják, utóbb pedig az utolsó tavaszi terményt, a kukoriczát vetik el. Azt gondolnák talán az olvasók, hogy ezután már pihen a mátyusföldi gazda, pedig dehogyan neki nyugta, hisz a répákat kell kapálni, majd egyezni, aztán újra kapálni és esetleg még harmadik s negyedik kapálást is megadni nekik. Közbevetőleg talán még a cserebogárszedéssel s kivált a répabarkó (ormányos bogár) gyűjtésével is el van foglalva, sőt hogy ha csapadékosabb esztendő van, másodsor is kell a kalászosokat gyomlálni.

A burgonya, kukoricza, bab, tök, lencse, borsó stb. kapás kapálása, esetleg töltögetése is, igénybe veszi idejét, annyira, hogy néha csak úgy lopni kell neki pár órát a szénakaszálásra, gyűjtésre, hordásra, mely után a mesterséges takarmányok betakarítása szokott következni, sőt, ha az idő engedi, még aratás előtt azok tarlóját is meg kell buktatni. A rozsaratást itt rendszerint nyomon követi a buza érése és ezt a koránérő s itt divatba jött Hanna-árpa aratása is. Mire ezeket mind learatták, esetleg valamit be is hordtak s a tarlókat meghántották, megérett

a zab is, ezt is learatták, de ha közbe eséplőgéphez jutnak, már a többi három kalászt el is verik. Olykor az időjárás szeszélye folytán akad szabad nap az aratás idejében, akkor a kapásokat veszik sorra s tisztogatják, sarabolják, kapálják, töltögetik őket, kivált a hol zöld-ségféléket is termelnek, mint káposztát, sárgarépát, petrezselymet avagy dinnyét, mint Pozsony megye hegyentuli járásában s a Vágfolyómenti pozsony- s nyitragegyei községekben. Cséplés után is van dolog a kapásokkal, a gabonatisztítással, forgatószántással, a gazdának felesleges magvak eladásával, 2-ik, 3-ik stb. luczerna, here gypjának levágásával, némelyik pedig a sarjuszéna készítésével bibelődik. Aztán már szeptember elején a répakiszedés is kezdetet vesz, de közben a vetőszántás is megindul s Kisasszony nap után az őszi rozs és őszi buza kerül a földbe. November elején még mindig folyik a répaszedés és szállítás, aztán még ki nem fagy az eke a földből, az őszi mély szántás a kukoriczaszedéssel együtt foglalkoztatja a földmivest. A bab, borsó, lencse, tök stb. és a tengeriszáravágás, majd behordás is ad némi dolgot s mire minden rendbe jön, már nem messze van szeptember Karácsony ünnepe. De ha néten előbb végeznénk, a trágyahordás és alászántás műveletei nem engedik meg a henylést.

Hogy a termékek e tájon átlag nagyobbak, mint a televénydusabb Alföldön, azt a műtrágyák okszerű használatának lehet köszönni itt már két évtized óta.

A marhatenyésztés is elég magas fokon áll, mit a kiskárpáti fajtaállatok eléggé igazolnak. A lótenyésztés a régihez képest ugyan hanyatló irányzatot mutat, azonban azért most sem jelentéktelen, mint azt a vásárokból (különösen az érsekújváriakból) felhajtott anyag bizonyítja. Baromfi- és méhtenyésztés is nagyban fejlődik.

Azt pedig, hogy a szőlő- s gyümölcstermelés e megyében sok községeben a legfőbb jövedelmi forrást szolgáltatja, talán mondanom sem kell, oly közvilágosság ez.

A midőn pedig a hó és jég a külső munkát beszünteti, akkor — a hol még van — az erdőbe megy dolgozni a gazda, vagy nádat vág, fűzfavesszőt nyes, melyből kosarakat, kocsi-

TÁRCZA.

Adáz ellenségek és hűséges barátok.

— Egy fejezet a dohányzás történetéből. —

Irta: Dr. Rodiczky Jenő.

Zavarban vagyok, kit állítsak első helyre a dohány ellenségei közül. A tudós I. Jakabot-e, vagy a brutális Romanow Theodorovicsot; a kenneitjes Gardines püspököt-e, vagy az unalmas moralista Moscherost, Hufelandot-e vagy Hildebrandot?

Am legyen az elsőség — primus inter pares — I. Jakabé, minthogy az ő személye Schauffert vigjátéka (»Sakk a királynak«) nyomán a mai nemzedék előtt ismeretesebb sok más potentánál s mert a költő által Paulussá transzformált királyi Saulus az irodalmi téren is sikra szállt a dohányzás ellen, 1603-ban megjelent »Misocapnus«-ában és egyéb műveiben.

A Misocapnusban (mely szót a görögből kölcsönözte, jelentvén »misein« gyűlölni, kapnos pedig füstöt) egy helyütt következőleg, aposztrofálta a dohányzókat: »Oh, polgárok, ha még némi becsületérzésetek van, vessétek meg valahára azt az esztelen szokást, mely létezését a

szegénynek, fölkarolását a tévedésnek, uralmat a badarságnak köszöni; vessétek meg e szokást, melylyel Isten haragját fölgerjesztitek, mely az egészséget rontja, a háztartást fölforgatja, a népfőnséget a hazában lealacsonyítja s kifelé megvetést szül; azt a szokást, mely a szemnek kiállhatatlan, az orrnak kellemetlen, az agyra nézve hátrányos, a tüdőre káros; azt a szokást, mely — si dicere liceat — sötét füstfellegeivel a Tartarus pokoli gőzeit jelképezi.« De a nép javát annyira szíven hordozó király nem marad meg az »akademikus discussio« keretén belül, hanem 1604-ben dohánytilalommal állott elő s hogy a »misera plebs contribuens« iránti atyai gondosságát még hatásosabban bizonyítsa, minden dohányzáson kapott szegényebb allattvaló megbotozását elrendelte volt. S ki tudja: ő felsége, ha ma élne, nem kapna-e a dohánymonopolium bőséges forrásán? IV. Murad török szultán nem elégette meg, a dohányzókat megbotoztatás demokráta élvezetében részesíteni, hanem jónak vélte dohányos alattvalóiból tragikus hőseket faragni, a mennyiben 1605-ben kiadott rendeletével fővételekre ítélte őket. Sandys angol utazó 1610-ben Konstantinápolyban látott egy törököt, kit orrán keresztül szurt pipaszárral, számarhátán, elrettentő példakörülvezettek a

városban. A holsteini herceg követi meg Moszkvában szemetanul volt 1634-ben, mikor a dohányelárusításon rajtakapott egyéneket keményen megkancsuokázták; a mi különben a helyi viszonyokhoz képest elége humánus eljárásnak tetszhetik, holott a nemes érzületű Romanow Theodorovics elrendelte volt, hogy a pipások orrát a hóhér minden nagyobb ünnepélyesség nélkül lemesse.

Norvégiában 1641-ben hirdették ki a dohányzási tilalmat; Uj-Anglia amerikai gyarmatban pedig a »Blue laws« 1650-ben elrendelték, hogy dohányozni csak bírósági engedély mellett és csak a huszonegy év betöltése után szabad. Ez utóbbi okos dolog volt.

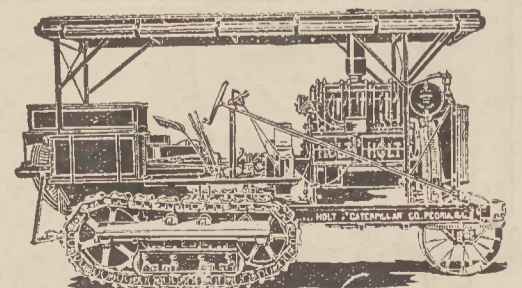
A szász választó-fejedelemségben 1653-ban tíz tallér büntetés terhe alatt tilták meg »dohányt inni« a tanács pincéjében, sörházakban és csapszékében.

Dohányzási tilalmakkal: Appenzelle (1658), Bern (1660) és Flaros (1670) kantonok is sikra szálltak, jelölül, hogy a szabad Svájcban is zsarnoki üldözés tárgya volt a dohány, míg ellenben hazánkban a »Misocapnus«-ok csak elvétve mertek valamely dohánytilalommal előállni.

Mi kár, hogy Klió nem jegyezte föl annak a vad németnek a nevét, ki a tizparancsolat mód-

A **CATERPILLAR** a legmegbízhatóbb, leggazdaságosabb üzemű egyetlen traktor, mely tartós esőzés után, mélyen felázott talajon vagy laza futóhomokon, sőt lápföldeken, hol Kerekes traktor még csak megmozdulni sem tud, sőt ökörvagy lófogat is csak sok bajjal vergődik át, fennakadás nélkül dolgozik.

A **CATERPILLAR** egyaránt beválk szántásnál, tárcsásboronák, aratógépek vagy más munkaeszközök vontatásánál és fuvarozásánál.



HOLT CATERPILLAR COMPANY VEZÉRKÉPVISELETE, Budapest, V., Hold-utcza 15.

kasokat, székeket s különféle más tárgyakat fon és értékesít. A lovasgazda pedig fuvarozással is szép keresményhez juthat, ha elég élelmes, a mit pedig itt éppen úgy el lehet mondani a magyar, mint a tót vagy német honfitársokról is. Szállítanak az erdőből őlfát, rőzsét, póst, a nádast, nádat és sást, valamint gyékénykákát is. Fuvarozzák a vasúthoz az uradalmak, nagybér- lők s gyárosok gabonáját, répáját, szalmáját, szénáját stb. Majd ha elérkezik a jégvágás ideje, vágják és szállítják a jeget a községeknek, mé- szárosoknak, henteseknek, vendéglősöknek, kór- házaknak czukrászoknak, valamint a nagybir- tokosoknak is. A vidéki polgár kocistól-lovastól behajt a városba s ott elvállal mindenféle fuva- rozást, téglát, homokot, meszet, földet, követ, kavicsot stb. szállítanak építkezésekhez, utakra és így tovább, de láttam már hurezokodás al- kalmával butorokat s egyéb ingóságokat is fuva- rozni kisértékkel. Azt tartják orrefelé, hogy szemesnek áll a világ. Igazuk is van. Van törpebirtokos, ki két lovat tart s jól megél a fu- varokból, sőt még szerez is, de természetesen csak a városok vagy vasut avagy gyárak közre- lében.

A nép élelmességére vall, hogy nem röstelli, nem szégyenli a kisebb gazda, miszerint ház- népe, családja tagjai napszámba járnak, sőt ő maga sem kivétel ezen szabály alól, ha éppen rá ér és jól megfizetik munkáját, kivált a szak- mánymunkát a répánál, burgonyánál szívesen végzik a kisbirtokosok s keresnek is szépen, néha, ha szorul a kapeza a nagybirtokosnál, megszerez naponta 4—5 koronát is egy-egy em- ber vagy asszony (mert itt csak a ház, azaz nős férfi az ember, a fehérség vagy fehéreseléd nem ember, hanem asszony, a nőtlen férfi csak gyerek vagy legény).

A tót asszonyosság pedig Nagyszombat kör- nyékén és a Kiskárpát alján oly gyönyörű kézi- munkákat, kivált himzéseket és csipkéket készít az unalmas tél folyamán, hogy öröm rájuk nézni, az Izabella főhercegnő őfensége védnöksége alatt álló egyesület pedig törekszik minél jobban értékesíteni a kéziügyesség e remekműveit, hogy jó s állandó keresetet biztosítsa a szor- galmas Mártáknak (Kati, Anca, Fani stb.-nek), hogy el ne veszítsék kedvüket a munkától, de

sőt, hogy minél több hivat, munkás, ügyes kezű szerezzenek az egyletnek.

Hazánkban számos vidéken van ugye női, mint férfi háziipar, de fájdalom, nem fejlődik, inkább talán visszafejlődik, mert nincs a ki felkarolja a nép készítményeinek értékesítését, nincs lelke- sítő, buzdító egyéniség, ki tanítani, fejleszteni, tökéletesíteni törekednek a nép egyszerű gyer- mekeinek művészi hajlamait.

De messze elkalandoztam, talán nem is ide- való tárgy az, a mit itt megpenditettem, amugy is hosszú levelemben, de most már rövid leszek, sietve lezárom soraimat, csak azt jegyzem meg, hogy megyénk népe egyszerű, nem nagy igényű, sem ruházatban sem ételben, italban nem ke- resi az előkelőt, a drágát, a finomat, s azért is kevésből is meg tud élni, sőt szaporítani, gyara- pitani vagyonát, szerezni házat, földet, gépet s ha erre nincsen alkalom, akkor a tr. karéba ka- matoztatja tőkét. Igen jellemző, hogy ezelőtt negyven egynéhány esztendővel, mikor még sok uraságnak csak járgányos cséplőgépe volt, T. község néhány gazdája összeállott s vett gőz- cséplőgépet és mikor a sajátját elcsépelte, ment bérért csépelni uradalmaknak s 10 év múlva in- gyenben volt a gőzcséplő.

Kövessék az itt vázolt példákat más vidék gazdáit is s boldogulni fognak, természetesen a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva.

Gazda és mérnök.

Irta: Tima Lajos.

Az óvári öreg akadémiánk »Kazinczy Egy- let«-ének szaklapgyűjteményét lapozgatva, külön- nösen érdekes cikk ragadta meg figyelmemet, melyet t. gazdátársaimnak is volt alkalmuk ol- vasni annak idején. Nevezetesen Herczeg Sán- dornak e lap f. évi július 20-iki 29. számában a fenti czim alatt megjelent, ránk gazdákra nézve nagyon fontos cikkére akarom felhívni t. gazda- társaim figyelmét. Az említett cízzel Kosinszky Viktor is érdemesnek tartotta foglalkozni ugyan e lap f. évi aug. 24-iki 34. számában, ugyancsak a fenti czim alatt s igazán meglepően érdekes in- tézmény felállítását indítványozza, t. i. a *gaz- dasági mérnöki hivatalok* létesítését, melyek-

nek vezetésére oly okl. gazdákat ajánl, kik: »pótlólag még egy-két évi speciális, leginkább a mezőgazdasági és falusi életet érdeklő mér- nöki tanfolyamot hallgassanak s további egy-két évi gyakorlat után egységes és összefoglaló gazd. mérnök államvizsgát tegyenek.« Voltaképen te- hát ez a cikk az, mely engem jelen soraim meg- írására buzdított.

T. cikkíró ur ama nézetével, hogy miért tartja szükségesnek e hivatalok szervezését, teljesen osztozom s mivel a felszínre hozott téma engem is nagyon érdekelt, belátom megvalósításának nagy fontosságát, létesítésének mindenkor szó- szólója és lelkes támogatója leszek, miért is egy indítványt teszek az említett tanfolyam mielőbbi megvalósítása érdekében:

»Minden kezdet nehéz« mondja a közmondás. Egy külön ilyenmü tanfolyam megvalósítása is sok nehézségbe fog ütközni, helyesebben mondva előreláthatólag sok idő fog eltelni, míg felállí- tható lesz. Ezért szerintem — egyelőre ideigle- nesen — a legcélszerűbb megoldás az volna, ha az országos kataszteri felmérésel kapcsolat- ban létesítenék e kurzus, mely intézmény saját kebelében úgy is tart fenn ilyenmü tanfolyamot, kiváló képzettségű előadókkal, saját személyze- tének kiképzése végett. Mint e tanfolyamnak volt hallgatója, tehát saját tapasztalataim alap- ján mondhatom, hogy azoknak előadói az emli- tett hivatal kezdő tisztviselőit kitünő kiképzés- ben részesítik és rövid idő alatt bevezetik a mér- nöki teendők elsajátításába, sulyt helyezvén az elméleti (téli hónapokban), valamint a gyakor- lati kiképzésre (nyáron). Természetesen az ok- tatás a kataszteri felmérés jellegében történik, de ez nem akadályozza annak, hogy egy olyan tan- folyam is létesíthessék vele kapcsolatban, mely gazdasági jellegű lesz. Szerintem tehát a Ko- sinszky által említett »leginkább mezőgazdasági és falusi életet érdeklő« mérnöki ismeretekbe csak olyan egyének vezethetik be az ezen tudom- mányt elsajátítani igyekvő gazdákat, a kik maguk is egész életükben ily irányú tudománnyal fog- lalkoznak, erre pedig, legalább jelen időben, ke- resve sem találunk alkalmasabb egyéneket a kataszteri mérnököknél.

Azok a műszaki ismeretek tehát, melyeket egy gazdának elsajátítania kellene, 1½ — 2 évi elmé-

jára beosztott berni rendőri szabályzatban a do- hányzást a házasságtörésről szóló pont alatt tár- gyalja. Mi kár az is, hogy az 1695-ben kelt lüne- burgi szabályzat szerkesztőjét nem ismerjük, ki a dohányzás kicsapongását halállal kívánta bünt- tetni. A XVIII. században már efféle tilalmak mind ritkábbak lettek, hogy sajtószerűs módon a XIX. század elején fölburjánozzanak.

Elég lesz itt egy 1802 május 13-án kelt rende- letet fölemlítenem, melyre böngészeteim közben a salzburgi nyilvános könyvtárban bukkantam. Ennek értelmében a dohányzás az utczán tilos s a tilalmat áthágókat három forinttal vagy tizenkét botütéssel büntetik.

A ki a szidalmak teljes szótárát megszerkesz- teni kívánná, valahogy el ne mulassza a tizen- hetedik század theologiai íróit figyelembe venni s kivált ama helyeket, hol a dohányról emlékez- nek.

Gardines például 1610-ben így irt: »Sok fiatal uracs vagyona ki van meritve vagy elpárolgott ama büzös füsttel s a leggyalázatosabb és leg- marhább módon kiröpült orrukon.« How 1631- ben a dohányt »Istent gyalázni szolgáló büdös fünek« nevezi. Furesa csodabogár volt Seriver Christian uram is, Anna Dorothea quedlinburgi

apátnő gyóntatója kinek »Seelenschatz«-ában (Magdeburg 1675—1693.) következők olvasha- tók: »Nézzük és halljuk csak, hogy folynak koresmákban, csapszékekben vasárnapok és ün- nepnapokon a dolgok! Egyik-másik itallal torkig töltik meg magukat s hogy minél többet ihassanak, a nyakból tűzfalat csinálva, az ördögnek tűzijátékot gyujtanak.« »Emberfia — mondja más helyett — lásd a pusztulás szörnyeit, mely az ember szívébe fészkelve, istenül imádatja magát a dohányzásban és burnótozásban, mely- hez az ördög leleménye és csalása következté- ben, majdnem mindnyáján szoktak immár, eme büdös dohánybásványt szakadatlanul imádv.« Hofman Gáspár Quedlinburgban 1694-ben »a léleknek ellenséges lénye, az ördög közvetlen művének« nevezte a dohányt. Még 1752-ben is akadt theologus« (a tūbingeni Jäger) ki így dör- gött a szószékéről: »Sie laufen, sie fressen, sie buhlen, sie rauchen sogar tabak«. A moralisták közül legyen elég a jó Hans Michael Mosche- rosh-ra utalni, ki Philander von Sittevald néven irt. Ő egy külön dohány-ördögöt állít föl, ama nézetnek adván kifejezést, hogy »az emberek na- gyobb badarságot nem gondolhattak ki, mint magukat a pokolbeli ördöghöz hasonlítóvá tenni.«

S jámbor Stemer is szatirizálja a dohányzást, mondván, hogy csodálkozik: miért nem dugják a dohányt a fulbe is. Spooner 1703-ban azt írja a dohányzásról, hogy a mértéktelen dohányzás büne napról-napra oly módon nő, hogy csak a Noah özönvizeihez hasonlíthatja, melyek a leg- magasabb hegyeket tizenöt rőfnyire meghalad- ták. « Az orvosok közt is elég dohánygyűlöltre akadunk. Legismertebb a Hufeland ellenszenve, ki azt mondja többi közt: »Der Rauchgenuss ist einer der unbegreiflichsten Genüsse, etwas Un- körpliches, Schmutziges, Beissendes, Übelrei- chendes«, mely expectoratióból azt is megtud- juk, hogy a mi testetlen, piszkos is lehet. Hilde- brand udvari tanácsos meg arra utalva, hogy a dohány egész neve mérges, elrettentő például azt a hatást említi föl, mit a kezdőre gyakorol.

Mennyi elrettentő philippika! Se baj! Gyujt- sunk rá!

Aristoteles oly fajnak képviselője, melyet maga »politikai állatnak« (zóon politikón) neve- zett el, bizvást kockáztathatta a keserű mon- dást: »Barátaim, senki nem barátunk!«

Ha valamely pipán állna a rőpszők tárát gyarapítani, alighanem olyformán hangoznának az: »Barátságot, hűséget, odaadást csak a pipásnál

CASE 40 HP. szántótraktor

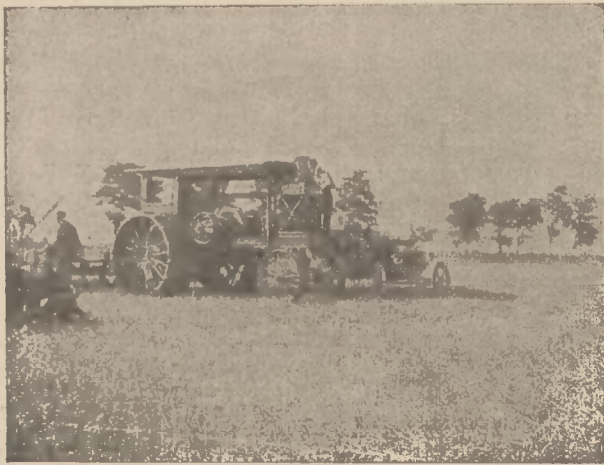
nem gyorsjáratu automobil-motorral, hanem lassu- járatu, tehát tartós fekvő motorral bir. Ennélfogva

olcsó motorbenzint és olcsó motorolajat

használ. A galántai bemutató legolcsóbb üzemű és leg-

olcsóbb áru motorja volt.

Vezérképviselet: HAHN ARTHUR és TÁRSAI, BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 52/G.



leti és gyakorlati kiképzéssel teljesen meg volnának adhatók (minthogy a gazdasági akadémia 3 évi hallgatása alatt ugy is szerzett az illető gazda némi műszaki, földmértani, gazd. építészeti ismereteket) természetesen beleértve azon tárgyak hallgatását is, melyeket egy »mérnök gazdá«-nak feltétlenül ismernie kell, milyen pl. az orsz. kat. felmérés, középítészet elemei stb.

Ha számításba vesszük az ilyképp szerzendő (eleinte ideiglenesen vagy átmenetileg szervezett) tanfolyam létesítési költségeit, akkor azt látjuk, hogy az nem is terhetné valami nagy összeggel a költségvetést. A tanerők fizetése, továbbá a helyiség, ennek berendezése stb. nem tesz ki oly nagy összeget, melyeket a tanczél érdekében számításba szabadna venni.

A buzacséplésnél is történnek hibák.

Irta: Oszbach Antal.

Kétségen kívül. De legyen szabad a »Gazdasági Lapok« 47-ik számában fenti cím alatt megjelent cikkre vonatkozólag néhány szerény szót szólnom.

Elismert tény, hogy a buza minőségére nagy befolyással van, ha azt nem közvetlen aratás után csépljük el, hanem egy ideig kereszttekben, asztagban hagyjuk. Csakhogy az érlelés kereszttekben nagyon kétséges vállalkozás. Mert ha a gazda a buzáját két hétig a táblán, két hétig asztagban hagyja utóérlelés végett, ezzel annyi időt pazarol el, hogy az őszi vetések idején nagyon ráfizet arra a haszonra, a mit az utóérleléssel zsebetett. Hiszen határidős utóérlelés nélkül is hányszor kerül a gazda abba a szomorú helyzetbe, hogy nem tudja betakarítani a szép termést, mert az őszi esők miatt minden kereszt kicsirázott. Mennyivel inkább szeretné ilyenkor már a magtárban látni a buzáját, mint a táblán érlelni. Ennek a körülménynek pedig majd minden esztendőben ki van téve a gazda. Hát még ha nem használ fel minden órát a mielőbbi betakarodásra, sőt akarattal is halogatja azt.

Az a kár, a mit a cséplőgép okoz a nem egészen tökéletesen beérett buzában, hogy a szemek egy részét összetöri, ez elenyésző a mellett, a mit egy esős nyár vége okozhat elkészt

betakarodásnál és cséplésnél. Én azokat az összetört szemeket nem is számitanám kárnak, mert a II. osztályu buzával, mint állati takarmány értékesíthető, ha megdaráljuk. A vetőmagot illetőleg meg a legcsekélyebb jelentőségük sincs, mert előrelátó gazda vetőmagját olyan körülményes gonddal (rostálás, cenzitifikálás stb.) készíti elő, hogy abban hibás, törtött szem egy sem lehet már.

Annyira éretlen pedig nagyon ritkán lehet a buza, mikor cséplésre kerül, hogy a szétmáló, polyvához ragadó szemekből 10% legyen a veszteség.

A cséplést ritkábban sürgeti a gazda azért, hogy konvenciót tudjon adni a csépléseinek, hanem, hogy kihásszálja a munkásait addig, míg hosszúak a napok, hogy a szükségességnél majd mindég kevesebb igaerejét kellő időben felhasználhassa a talajelőkészítési munkákhoz. Augusztusban a munkaidő annyival hosszabb még, hogy részecséplők még egyszer annyit cséplenek naponta, mint október elején. Olyan gazdaságban természetesen, a hol a cséplés 2—3 hónapig tart, ott ez a körülmény már nagyon is számottevő. Igaz, hogy részes cséplés esetén a termésből meghatározott részt fizetnek, bármennyi idő alatt cséplik is el azt a munkások, csak hogy a gép mellé fütőt, gépészt, vízfordót, szemfordókat, felügyelőt kell állítani. Az pedig már nem mindegy, hogy ezen munkásokat és fogatokat két vagy három hónapig vagyok-e kénytelen nélkülözni. Nagy kérdés, hogy a cséplésnek 2—3 héttel való halogatásából származó esetleges haszon arányban áll-e azzal, hogy ennek fejében egy hónappal tovább vagyok kénytelen 3—4 fogatot és 5—6 embert nélkülözni más, fontos gazdasági munkákból.

Az azonban nagyon is igaz, hogy a gép tul-töméséből a szemnek nagy százaléka mehet veszendőbe. Csakhogy ez ritkábban előforduló ok. Napszámoscséplők sokkal kényelmesebben dolgoznak, semhogy magukat és a dobot megerőttenék, részes cséplők pedig — bár igyekeznek mindenképpen sokat csépleni egy nap — nagyon jól tudják, hogy a szalmában maradt szem nekik nem haszon és magam is tudok esetet, mikor a banda maga lépett fel a tulbuzgó etetővel szemben.

Különbben is, ha annyira etetik a gépet, hogy nem bír meg vele, tehát a szemet sem veri ki tökéletesen, akkor a vége ugyanis az, hogy először egyre-másra leesik a szij, azután meg eltömődik a szalmarázó. Ilyen esetnek csak egyszeri megismétlődése pedig rávezeti már a cséplőket, hogy a folytonos szijfeltevés, szalmakiszedés nekik is több kárt jelent, mint hasznot, mert így cséplenek csak igazán keveset.

Az a türelmetlen tulbuzgóság rendesen csak a cséplés legvégén szokta megszállni az etetőket, a mikor szombatira minden áron el akarja a banda végezni a cséplést.

A nélkül azonban (legalább egyelőre) egy gazda sem fog csépltetni, hogy vesztesége ne legyen. Kizárja ezt magának a feldolgozandó anyagnak óriási mennyisége. 3—400 hold buzát elcsépleni veszteség nélkül, a legtökéletesebb gépek mellett is lehetetlenség. Cséplőgépeink pedig, minden tökéletességük mellett sincsenek olyan tökéletesek, hogy a veszteség szemben $\frac{1}{2}$ —1% ne lenne. 40% természetesen csak kivétel.

Hogy ezt a veszteséget a »higgadt, számító német« redukálni tudja, a magyar gazdának meg látszólag észébe se jut vele törődni, azért ebben ne keressünk alkalmat és okot arra, hogy üthessünk egyet — önmagunkon.

Könnyű a németnek higgadtnak lenni, a mikor 50—100 hold termésének az elcsépléséhez van egy jó cséplőgarnitúrája, de bizony kevesebb lehet már higgadt az a magyar gazda, a kinek 2—3000 hold termésének elcsépléséhez van két rossz cséplőmasinája.

Oszbach Antal b. soraira szerény válaszom a következőkben fogalom röviden össze :

Nagyon örvendek, hogy Keszthely vidékén már olyan a cséplési munkálatok kifogástalan keresztülvitele, hogy tanácsaim szükségtelenek, (bár egész hazánkban így volna), azonban engedtessek meg nekem is az a megjegyzés, miszerint hazánk számos helyén, fájdalom, nem így van s ezek számára talán még sem volt felesleges cikkemet megírni, hisz előfizetőink nem csak nagybirtokosok és nagybérlők, hanem van közöttük kisbirtokos, középbirtokos, bérlő, pap stb., ezen tanulni vágyó urakat talán érdekl

keress — pipájával szemben.« A dohány nagyhatalom immár, — hirtelenében nem tudom hogy hányadik. Birodalma tágabb, mint minőt Nagy Sándor vagy I. Napoleon valaha magának vallott. A legnagyobb szellemek, kevés kivétellel, szolgálatába állottak s állanak, szentül megtartván a jobbágyi hűség esküjét, daczára az új korban sem ritka rendszerváltozások és fölforgatásoknak.

Nem hiába énekelte róla a német költő »zöngé« kobzán: »Áldott levél, melynek fűszeres illata eszméket támaszt az íróban«, a legelőkelőbb írók és költők a dohány hívei voltak és azokul vallják magukat, ha mindjárt nem is éneklük meg rimes prózában érényeiket, mint a tizenhetedik század poétái. Ki tudná számát, sorát adni mindenkinek.

Legyen elég utalni dr. Barclayra, ki 1614-ben a dohány érényeiről költeményt írva, nem habozott azt Murray püspöknek ajánlani. Hadd elevenítsem föl Durante emlékezetét, ki a Velen-cében 1617-ben megjelent »Herbario novo«-ban a dohányról didaktikai költeményt közölt, minek pusztán felemlítését bizonyára szívesebben veszi az olvasó, a mint venné reprodukálását. De bár tudom, mily rettenetessel szokták mai nap a latin czitációkat fogadni: Thoriusnak 1622-ben megjelent »Hymnus tabaci«-jából legalább is az első sort: Planta beata! Decus terrarum, mumus Olympi! nem közölni nagy vétség volna e nagy szellem merész sasszárnyalása iránt, melyben a dohány iránti lelkesedés az Olympusig emelkedett.

Azon, hogy Kiszfaludy pipáját énekelte meg, senki sem csodálkozhatik, tudva, hogy hazánkban a dohányzás már a század elején oly általános volt, hogy bujdosó kurucz nem habozott nemzetét, nagypipájú, kevésdohányunak elnevezni.

Tartózkodom közkezen forgó írónknak a dohány magasztalásáról irt soraiából anthológiát összeállítani. A helyett hangsulyozom, hogy nemcsak holmi rusztikus zeniek, hanem a francia irodalom legszellemesebb képviselői, egy Alfred de Musset, Paul de St. Victor, Prosper Mérimée, Eugene Sue, a női George Sand s megannyi mások, föl az isteni Molière-ig, szerették s tisztelték a dohányt.

Molière, hogy miket gondolt a dohányról, kitetszik abból, a mit Don Juannal mondott: »Bármit mondjon is Aristoteles s az egész bölcsészet, mi sem közelíti meg a dohányt. A becsületes emberek szenvedélye s a ki dohány nélkül él, meg sem érdemli hogy éljen.«

Az angolok közt, bármennyire tiltakoznak is e barbarizmus ellen a finnyás miss-ek mai nap is: a dohányzás szintén bódított nem hiába, hogy a szüz királynő udvari költője, William Lilly »a mi szent fűvünk«-nek nevezte a dohányt, Spencer a »Fairly Queen«-ban »isten« emléknévvvel ruházta föl.

Egy méltán ünnepelt angol humorista a dohányzás iránti ellenszenvre vonatkozólag ezeket írja: »Micsoda is ez a dohányzás, hogy vétségnek tekintik? Titokban azt a nézetet vallom, hogy a hölgyek azért irigykednek reá, mert vetélytársukul ismerték föl. A dolog így áll: a dohány vetélytársa a hölgyeknek, még pedig győzelmes ellenfél. Tekintsünk körül a nagy világban, szerte azt tapasztaljuk, hogy e vetélytársuk mint győzi le őket. Németország száznolcven év óta pófékel, Franciaország, mint egy ember dohányzik. Azt hiszitek, hogy az ellenség Angolországból távol tartható? Ime, nézzétek haladását, kérdezzétek a klubokat...«

De hát nemcsak a füstös klubokban foglalt helyet a pipafüst, mint a szurtos emlékü »tabagiek-

ban, hanem a diplomaták termeiben is. Mit említeném Lord Broughamot mint erős dohányost, midőn Andrassy Gyula grófra is, mint pusztán erős szivarokat szívó erős dohányosra hivatkozhatom; midőn a modern Hagen néhai Bismarek Ottó herczeg még a hosszuszáru pipát is diplomatikus vehikulummá tette, mint Talleyrand a burnót-szelencét.

A mint én a németet ismerem, semmi kétségem nincs benne, hogy a mint Gutzkow a »Zopf und Schwert«-ben I. Frigyes Vilmos hirhedt dohánykollégiumát, melyben az öreg Dessauer bár »hidegen«, az akadémikus és udvari bolond Gundling ugyancsak versenyt pipáztak a fejedellemler, Bismarek pipájának apológiájával meg is örvendeztetik az olvasó közönséget.

Elég lesz annak fölemlítése, hogy nemcsak a régibb angol klasszikus irodalom lehangzatosabb neveit — Addison, Steele, Prior, Fielding, Miltont kell a dohányosok lajstromába iktatni, hanem a későbbi időkből Bloomfield s kivált Walter Scott nevéit is. Különbben Lord Byron, Thomas Moore és Tennyson is helyet foglalnak a dohánybarátok sorában, ha mindjárt nem is mondhatjuk őket »erős« pipásoknak, mint a hadvezérek közül az öreg Blüchert és Oudinet tábornokot, Sobieskyt és I. Napoleont, mint az államférfiak közül annyit Walter Raleightől Deák Ferenczig! S a mint Voltaire a kávé, Thomas Hobbes és Isaac Newton a dohány mérges hatásának illusztrálására kiváló kort értek. Newton 85 éves lett, Hobbes 92 éves.

Ma a dohány oly jó ismerősünk, hogy fölöslegesnek véljük sokszor, csak engedelmet is kérni: bemutathatni. Mi másképen volt ez a XVI-ik század végén s ez elején, midőn annyi prófétája támadt, kik a dohányélvezés igéjét szóban s írásban terjesztették.

Hizott sertéseket,
levégásra való hussertéseket a bécsi
vásáron legelőnyösebben értékesít

SCHLEIFFELDER ÉS TÁRSAI
WIEN, ST.-MARX.

A szállítás és eladás módozatai felől díjmentesen megbízható és gyors telvilagosításai szolgál. Magyar levelezés

az is, a mit én papírra tettem. Meg kell itt megjegyznem, hogy nem könyvből tanultam gazdálkodni kizárólag, hanem a gyakorlat mezején, miután 30 évig voltam gazdatiszt s csak azután lettem három év előtt e lapok társszerkesztője, tehát nem vagyok papirosgazda s mit cikkemben írtam, azt átéltem, annak minden szavát fentartom.

Nem akarom a t. olvasóközönséget untatni hosszadalmas megjegyzésekkel vagy ismétlésekkel, csak egyet óhajtok kiemelni. Cikkemben azt írtam: 10 nap hagyandó képében a buza és 1—2 hétig asztagnan. Természetesen az mindig az időjárástól függ s ha forró nyár van, a buza learatását követő 17—18-ik napon már lehet azt csépelni bátran. Az pedig magától értetik, hogy az ideihez hasonló nyárban nem hagyja kint a gazda gabonáját hetekig, de ilyen időjárás ritkítja párját és különleges rendszabályokat igényel. 56 éves vagyok, úgy emlékszem még gyermek voltam, midőn a hatvanas években kizöldültek az asztagnak s elrothadtak a keresztek alsó kévéi a tarlókon, azóta sem volt tudtommal egész Magyarországra kiterjedő ily csapadékdús nyár. Egyes vidékeken lehetett sok eső aratáskor is, de nyaraink a takarodás évadján többnyire nagyon is szárazak.

Grábner Emil a növénynevelő intézet igazgatója ezidei sörárpakiállítás katalógusában írt kitűnő cikkében szinte azt ajánlja, hogy a sörárpát kell mielőbb kicsépelni, ezt ajánlom én is szóban levő cikkemben.

Hogy pedig magyar gazdaközönségünk mennyire rászorul még a figyelmeztetésre, a tanításra, oktatásra, azt igazolja dr. Rapaics Rajmund tanárnak e lapok hasábjain megjelent cikksorozata az üszögről és a csávázásról, mert hát igaz van Hegyi Dezsőnek, a m. kir. növénykörtani állomás vezetőjének is, ki november 27-én az OMGE-ben tartott előadása alkalmával megemlítette többek között, hogy Magyarországon a buzacsvázás még annyira hátra van (t. i. vagy nem csáváznak vagy rosszul), hogy 150 millió koronára tehető azon összeg, melyet évente okoz az üszög. De ez nem is csoda, hisz nálunk még van olyan gazda is (nem is egy) ki az első osztályu buzáját mind eladja s csak II. osztályut vet. Somogyban egy ur-

ember négy hold földjét négy év óta parlagon hagyja, mert kissé messze van. Ilyen példákat tudnék még többet is felhozni és hogy ezek száma kevesbedjék, kötelességemnek tartom figyelmeztető-, felvilágosító-, oktatócikkeket írni néha lapjaink hasábjaira; ritkán tehetem ugyan ezt, mert másnemű szerkesztői kötelességeim veszik igénybe időmet, de mégis, mint olyan ember, ki 38 év óta irogatok a nyilvánosságnak, nehezen tudom ezt a (sokak által rossz-nak vélt) szokást elhagyni.

Béke velünk!*

Fehér Zoltán.

A motoros gazdálkodás jelentősége.

Írta: Rothmeyer Imre.

Minneapolis, 1913 nov. 7.

A mai drága gazdálkodási viszonyok között fokozatosan, itt Amerikában pedig rohamosan fejlődik a gazdasági gépek, különösen a motorok alkalmazása. Ez itt természetes is, mert az ugynevezett kukoriczaöv területén a termelők mindenféle termelési munkát olcsóbban és jobban végezhetnek géppel, mint az állati, illetve a szinte megfizethetetlen emberi munkaerővel. Itt csak a kisebb gazdasági üzemekről van szó; mert itt a nagybirtok milliomos czégek vagy egyes szintén milliomos tulajdonosok birtokában van, kik segítségére nem szorulnak, miután a drágább üzemköltségeket elbirják s e mellett produkált terményeiket a legmegfelelőbb idősokban és a legmagasabb piaci ár mellett adhatják el. Másként áll ez az amerikai kisgazdánál és a középbirtokosnál, kik a magas munkabéretet, az állattartás horroribilis költségeit nem birják s így rá is vannak utalva a motoros gazdálkodásra, mely ma már általános s az eredmény nagyon kielégítő. Ebből kifolyólag az amerikai átlagos farmer nemcsak gazda és kereskedő, hanem — gépész is. Részben ez is egyik titka az amerikai gazda boldogulásának, mert hisz a többoldalúság a mai gazda létfeltétele, miután a kis- és középbirtokos gazdának nincs módjában több szakember tartása, kell, hogy a korról és a gazdasági technika fejlődésé-

* A szerkesztőség részéről ezzel a vita befejeztetik tekintetik.

vel lépést tartva, többoldalú képzettséggel menjen az élet küzdelmeibe.

Nemrégiben a Gazdasági Lapok hasábjain több érdekes véleményt olvastam a gazdasági szakoktatásról és annak előfeltételeiről. Itt igaz van Suhajda Tibornak, mindön a kereskedelmi előtanulmányokat előtérbe helyezi. Beszélgettem erről a témáról Mc. Millan elismert tekintélyes gazdával és közgazdasági íróval, ki ezt a megjegyzést tette: »A kis- és középbirtokosnak ma már nemcsak kereskedőnek, hanem gépésznek is kell lennie, mert a mai modern gazdálkodáshoz három kellék szükséges: 1. több kereskedelmi tudás, 2. több tőke, 3. gépmunka.« S ez igaz! Az első, ha a gazda nyugodtan czevruzával számít, megjön magától, a második csakis a jelen helyzet javulásával és az egyesülés, illetve szövetkezetek útján létesülhet, mert az egyes termelők ki vannak szolgáltatva itt a trusztoknak, otthon a malmoknak és az ezzel érdekközösségekben levő merkantilis érdekeknek. Ha a gazdák egyesülnek, nem egyéni, hanem gazdasági érdekből, akkor ez is elérhető.

Marad a harmadik pont. Ez ellen is sok kifogást hallottam részben még otthon, részben erre — arra a külföldön is, itt csak két ellentétet jöhet tekintetbe, az első a tőkehiány, a második, hogy a gazdasági munkások egy része kenyér nélkül maradna, illetve hogy a gépiüzem alkalmazása mellett a kivándorlásra lenne utalva. Szerény véleményem szerint egyik ellentét sem állhat fenn. Igaz, az otthoni politikai életből kifolyó gazdasági pangás minden újításnak nehéz akadálya, mert a pénz drága s melyik az a kis- vagy középbirtokos, ki birtokának megfelelő üzemtökével rendelkezik? Ez nem igen van s ha van, az tud segíteni magán, itt csak a kis- és főleg a mindinkább talajt láb alól vesztő középbirtokosról van szó. Erre is a válasza a szövetkezés.

Itt csak olcsó kölcsönt nyújtó szövetkezeti uton létesített agrárbankok segíthetnek, akár személy, akár hosszú lejáratu törlesztéses kölcsön útján, ezzel meg lenne adva a mód, hogy a tagok, illetve termelők megfelelő üzemtökhöz juthassanak.

Másik ut a motoros, illetve gépszövetkezetek alakítása, itt úgy kellene eljárni, mint azt az

A történelem föntartotta egy Curtius és Mucius Scaevola emlékezetét, de hálátlanul megfeledezett dr. Cheynellről, ki 1605-ben egy az oxfordi egyetemen a híres dohány-Néró, I. Jakab által elrendelt disputáció alkalmával pipával kezében lépett ki a sikra, hogy a dohány érdekében akár a királylaj is szembeszálljon. Ily hősi elszántságnak természetesen következménye volt, hogy a XVII-ik század orvosai nem írtak »vényt«, már úgy mint receptet, melyben a dohány ne szerepelt volna, pestis-betegeknél orvos és ápoló pöfékeltek, mintha lelkük üdve függne tőle. Nem hiába hitték akkoriban, hogy nemcsak a pipázónak, hanem még a dohányárusnak sincs mit tartania e rémséges járványtól.

De ha egy Lonicerus, Agericus Pankooing a dohány apologetái közt méltó fölemlítést érdemelnek, nem szabad megfeledkezni a »Maison rustique« (Páris 1572) szerzőiről: Charles Etienne és Jean Libaultról sem, kiknek jórészt köszönhető a dohány népszerűsítése. Ők voltak azok, kik legerősebben közölték a dohánynyal végbevitt csodakurákat, még pedig a legközvetlenebbül, mire nézve jelentőségük végén meg is jegyzik: »Voilà l'histoire véritable de la Nicotiane, qu'il a pleu á Monseigneur Nicot, premier éculeur et

ruventeur de cette herbe, nous á communiqué, même donner par esserit.«

Ha elképzejjük, mily hosszúra nyulhatott volna a Klopstock »Messiása«, ha közben-közben rágyujtania nem kellett volna; ha elgondoljuk, mily döcögőssé vált volna a Voss Homer fordítása a bodor füstfellegek dactylusai nélkül, méltán az emberiség jóltevőjének kell tartanunk a dohányt, mint annak Haller, Blumenbach, Treviranus, de mindenk fölött Cornelius van Bontekoe orvos vallották. A rosszakarató ráfogta ugyan, hogy csak a németalföldi kereskedők érdekében dicsérte univerzális gyógyszereket a kávét, théát, dohányt, de mi csak a dohány lelkes apologetáit keressük benne.

Különbö mindennék meg van a maga határa, minélfogva mi is bezárjuk a dohány barátairól szóló megemlékezéseinket annak fölemítésével, hogy a dohány rohamos terjedése barátainak körében még a legszenvedélyesebb dohányosoknak sem lehet inyére.

Bizonyos amerikai rovarok ugyanis oly vonzalmat éreznek a dohány iránt, hogy a legtávolibb utakra is minden utógondolat nélkül elkisérlik. Így a Kuba- és Havanna-szivarok társaságában egy ezüstsziürkés bogár, az »Elaphidion virosum« látogat el Európába. A Virginia, Loui-

siane és Alabamából importált szivarokban pedig, mint »blinder Passagier« nem ritkán a »Cathoramus Tabaci« lárvái foglalnak helyet, mire a dohányos rendszerint csak akkor lesz figyelmes, mikor a kipróbált dohányosnál általában nem várt »esély« bekövetkezett.

Szokásba jött a mai ideggyenge nemzedéket a tea, kávé, dohány nevű szívmérgektől óva inteni. Így tett a karlsbadi orvos is, a ki hosszú lére eresztett tanácsait azzal végezte be, aztán jól megjegyezni, egy szivart, érti egy szivart. Sápadtan jött hozzá néhány nap mulva a paciens. Mindent megcselekedtem, a mit doktor ur elrendelt, de azt a szivart, azt a szivart legjobb akarral nem birom ki! Ekkor tünt csak ki, hogy a dohányzás ellen óva intő doktor egy nem dohányost kényszerített a szokatlan dohányzásra. Vannak aztán orvosok, a kik hirdetik, hogy még legkevesebb káros, ha az ember hosszú pipából szívja a dohányát. A mi egy izsákos azt arra a gondolatra vezette, hátha neki is megengedtetnék kedves borocskáját hosszú pohárból szörpölgetni.

A mérséklet ismert nagy apostola, Kneipp páter különben azt szokta volt mondani: A ki már egy cigárrot sem bír el, az ugyis az ördögé.

SVÁJCZI TENYÉSZÁLLAT KIVITELI TÁRSASÁG

Sürgőnyozim:
REPRODUCTOR
BUDAPEST.

VAS LAJOS ÉS BLOCH CHARLES

Telefon:
József 33-36.

Központi iroda: BUDAPEST, IX., Boráros-tér 2. sz. a. Kiviteli telepek: COSSONAY és ROUGEMONT.

Lefejő gazdaságok

szükségletének beszerzésére rendkívül alkalom!

Keszletes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Mindennemű tenyés- és haszonállat állandó behozatala. Legelsőrendű referenciák!



amerikai gazdák teszik, hol az egyes vezető férfiak személyes érdekeinek teljes negligálásával csak a tagok általános érdekeit tartják szem előtt és ezzel eleje volna véve az egyes nem prosperáló szövethetesi üzemeknek is.

A második ellenvetés a gépmunka általánosságára ellen a kivándorlás kérdése. Ez az ellenvetés sem állhat fenn, mert ha a motoros gazdálkodás általánossá lesz, nemcsak a gazdasági, hanem az ipari és kereskedelmi üzemek is fellendülnek, tehát a mit a munkásoktól a gazdaságban veszít, azt az iparnál, illetve a gyáraknál visszanyeri, hisz a gazdasági élet fellendülésével természetesen fejlődik az ipar és gyár-
ipar is.

Csak ott lehet jólét, hol a termelők és a feldolgozók (malmok, gyárak) érdekei egy uton haladnak. S ha érdekeik közösek, akkor a nagy általánosságnak, a fogyasztó közönségnek megélhetése is jobb lesz, mert az olcsóbb üzemi költségek általánossága mellett a munkabérek is emelkedhetnek és ennek dacára a piacra kerülő produktumok ára is olcsóbb lesz a magasabb munkabérek mellett.

A gazdasági gépmunkának lelkes pártolója Ray A. Graham Indiana állambeli birtokos, kiről már e lapok hasábjain régebben megemlékeztem, pontos üzemi költség-táblázatokat adott közre, melyek az állati és géperő költségeinek különbözőségeiről szólnak. Ezek a kimutatások a gépmunka olcsóbságát bizonyítják. Mr. Graham farmján intenzív és ipari irányú gazdálkodást folytat; a motor beszerzési ára 2650 dollár, ekék ára 400 dollár, tehát az összbizserzési költség 3050 dollár. Értékcsökkenésre évenként 10 százalékot írják le. Ezen ár mellett a napi munka, illetve üzemi költség 16.35 dollár, tehát 20 aceret végezve naponként, acrewként 81 cent. Az üzemi költség következőképp oszlik meg: naponta 45 gallon gázolín á 12 cent 5.40 dollár, 4 gallon kenőolaj á 30 cent 1.20 dollár, a gépész fizetése 2.25 dollár, a segéd munkása 1.75 dollár, zsir 12 cent, tőkekamat 1.83, javítás 75 cent, kopás 3.05. Természetesen 100 napi évi munkaidőt számítva. Ezzel szemben körülbelül ugyanannyi munkát végző 24 drb számos állatnál a fenntartási és üzemi költségek jóval nagyobbak. Itt egy napi költség 37.32 dollár, ebből tőkekamat 3.04 dollár, a használt ekék és gépek kopása és javítása 5.08 dollár 8 munkás á 1.25 dollár — 10 dollár, takarmányköltség 19.20 dollár. Egy számos állat értéke 200 dollár, összesen 4800 dollár, ekék beszerzési ára 400 dollár, tehát a beszerzési összköltség 5080 dollár. E fogatokkal elvégezhető naponta 24 acre, tehát acrewkénti munkaköltség 1.55 dollár. Itt tehát 74 cent megtakarítás minden acerenél a gépmunka javára irandó! Természetesen ez mindig a helyi viszonyok szerint változik.

Minden amerikai gazda tisztában van a gépmunka korszakalkotó jelentőségével és ezt hirdetik úgy gyakorlati, mint elméleti uton is. Az itteni egyetem kebelében fennálló »The School of Agriculture« előadásain, melyeket magam is hallgattam, főtárgy a gazdasági gépi- és üzemtan. Ugyancsak itt látott statisztikai kimutatások szerint, a hol a gépmunka általános, ott a jólét is nagyobb.

Itt az Egyesült Államokban a gazdasági gépgyárak is a termelő kezére járnak e tekintetben; iparkodnak minél olcsóbb és kisebbméretű motorok előállítására, e tekintetben érték is már el számottevő eredményt. A tractort vagy motort olcsó kamattal mellett hosszú idejű törlesztésre adják, így a 150—200 acre birtokú farmer is beszerezheti azt. Magam is jártam több ily

területű farmon s ott a tulajdonosok állítása szerint a gépmunka náluk is kifizette magát.

Ha a motor egy évben csak 100 napot dolgozik, akkor már kifizette magát, miután nemcsak szánt, fogasol stb., hanem vet, arat és csépel is. Alkalmazásával nemcsak az üzemet tesszük intenzívebbé, hanem emeljük a mélyebb és alaposabb műveléssel földünk értékét is. Már pedig ez lényeges a mai »több termelést« hangoztató világban, mert a tőke emelkedésével emelkedik a közvagyon is s a közvagyon fokozatos emelkedésével könnyebb a megélhetés, kevesebb a gond és nagyobb a gazdasági jólét.

»Más világ, más emberek«, több amerikai malmot ismerem, a melyek gazdasági gépek beszerzésére állandó hitelképes eladóknak igen olcsó kölcsönt adnak, természetesen az addig átlagosan vásárolt mennyiség arányában. Szeretném látni azt a magyar malomtársaságot, mely ezt megtenné! Daczára, annak, hogy talán sehol nemi viv a termelő a trusztokkal oly ádáz küzdelmet mint itt, mégis többé-kevésbé egy uton haladnak, mert érdekeik közösek. Ha a termelő buzája elsőrendű minőségű, úgy a malmot azt jobban tudja értékesíteni, tehát e cél elérésében segítségére van a gazdáknak.

Ha az amerikai gazdának tőkéje nem engedi meg a motor beszerzését, úgy társat keres, egyesül, szövethetzik, de a motort mégis beszerzi, tehát nemcsak beszél, hanem tesz is. Sokfelé jártam már, de itt a csödbe jutott, vagy bukófélben levő farmer ritkaság. Oka: a számító gazdálkodás, a gépmunka és a szövethetzetek iránti előszeretlet.

A gazdasági gépmunka fejlődése és annak általánossága mellett az ország ipara és kereskedelme is hatalmasan fog fejlődni. Igaz, Magyarország, mint hangoztatni szeretjük, »földművelő állam«, de itt is csak az általános jólét a fő és a földművelés emelkedésével párhuzamosan fejlődő ipar és kereskedelem mozdítja az elő. Ha önálló versenyképes gazdasági gépiparunk lenne, megszűnnék az óriási külföldi gépimport és helyette az export emelkednék.

Kanada déli részein láttam, hogy egyes kerületekben a kereskedelmi és iparkamarák a gazdasági szakegységekkel karöltve tartanak fenn, illetve szerveznek kerületi gazdasági tanácsadói állásokat. Midőn ezen csodálkoztam, azt a választ nyertem: »ez természetes, Canada földművelő állam, az iparos és gyáros a gazdára vannak utalva és viszont«. Sok megszivvelésre érdemes dolog van ebben a válaszban, hisz minél intenzívebb a gazdálkodás, annál jobban fejlődhetnek az ipar és kereskedelem.

E fent elmondottakból levonva a konzequenciát, nem azt akarom mondani, hogy a géperő alkalmazásával a gazdasági jólét rögtön be fog állani, hanem igenis azt, hogy annak általános alkalmazása egy hatalmas lépés az intenzivitás és a gazdasági jólét felé.

KÖNYVISMERTETÉS.

Könyv a telepésekről. Az »Országos Magyar Gazdasági Egyesület« kiadásában, kézi naptár formájában, »Telepések Naptára« címmel egy könyv jelenik meg, mely több hasznos, általános érdekű gazdasági kérdésen kívül az aradi magy. kir. államjóságigazgatóság és a kolozsvári magy. kir. telepítési felügyelőség hatásköre alá tartozó 86 kincstári telepes község állapotát mutatja be. A munka nagyobb része az immár 300 éves multa visszatekintő telepítések

történetét, az ujjabbkori állami telepítési akciókat, a telepítés jelenlegi vezérferfiat és a délvidéki, valamint az erdélyi telepes községek gazdasági és kulturális helyzetét, fogyasztási és hitelszövetkezeteit fogja ismertetni s így nem csak a telepes kisgazdák, hanem mindazok, a kiket a magyar nemzeti birtokpolitika legfontosabb része, az állami telepítés nagy problémája és a magyar államhatalom eddigi telepítései eredménye érdekel, haszonnal olvashatják e könyvet. A munkát az aradi magy. kir. államjóságigazgatóság két tisztviselője: dr. Bajtay Mihály jóságigazgatósági titkár és dr. Némethy Béla jóságigazgatósági fogalmazó irták. A naptár formájában megjelenő könyv ára 80 fillér s megrendelhető a szerzőknél Aradon.

„KULATÁR“

BLUM LAJOS

□ KÖFARAGÓ SÍRKŐKÉSZITŐ □

□ □ □ BUDAPEST □ □ □

VIII., Köztemető-ut 4.sz.

Telefon: József 21-60.

Egyszerű és díszes művészi síremlékek a legutányesabban kaphatók.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Kataszter és tagosítás közötti különbség.*

1907-ben vettem egy darab rétet X-nek a birtokból, a mely parcellázás alá került. A rétet a katazterben 64 k. h-ra volt felvéve, de a telekkönyvben és a tagosítási földkönyvben s térképen 83 k. h-ra volt véve; a természetben szintén 83 k. h-nak felel meg. A szerződés kiállításakor X. kijelentette, hogy a területre nézve semmiféle felelősséget nem vállal. A rétet 1907. VI/2-től 1912. nov. 20-ig háborítatlanul használtam. 1912. szeptemberben X. feleségének a birtoka szintén parcellázás alá került. Ezen birtok szintén minden térmértékbeni felelősség nélkül lett eladva. Az új birtokosok az egész birtokot felmértvén, az én rétem szomszédságában fekvő rétnél a mérték 13000 □-ól hiányt állapított meg, a mennynek a katazter szerint lennie kellett volna. Hanem ezen rétnél, éppen mint az enyémnek a tagosítási térmértéke egyez a természetbeni állapottal. Az eladó X. semmiféle felvilágosítást adni nem tud, mivel a rétek egy darabban lefelőnek voltak használva.

Az én rétemben van egy kövel megjelölt fix-pont, a mely a katazterben mesgyének megfelelő, de csak az egyik végén a rétnél, egyebütt semmiféle nyoma a mesgyének, hanem a tagosítási mesgyének megfelelőleg van egy szántott barázda 465 öl hosszban, vagyis végig a két rétet között mértékű pontossággal egyforma szélesre szabván az én rétemet.

A katazteri okiratok aláírása 1868 okt. 28-án történt, a hitelesített tagosítási földkönyv és térképek, a mely a törvényszéken az irattárban elhelyezve van, az aláírása 1868 nov. 10. és 11-én történt.

Megjegyzem még, hogy határunkban a kérdéses dűlöben kb. 700 m. h. rétet volt kimérve 20 tagban, a melyeknek a jelenlegi mesgyéje azonban mind a tagosítási földkönyv és térképek felel meg, az egész vonalon mindenütt eltérés van a katazterben mesgyétől.

Mivel az új birtokosok ellenem beadták a keresetet, azt kérdem tehát a hozzáértő gazdatársaktól, esetleg mértékűtől, engedjem-e per nél-

BENZINMOTOROS MAGÁNJÁRÓK

cséplési és vontatási célra.

|| 12-től 25 lóerőig ||

Nagyobb gazdaságokban megbecsülhetetlen vonóerő. A legrosszabb utakon is óriási terheket képes vonatni. Mint cséplőmotor is megfizethetetlen és felülmúlja az összes eddig létező magánjáró motorokat. Üzemük absolute biztos és olcsó. Szerkezeik rendkívül egyszerű és tartós.

Kérjen arajánlatot: **MAGYAR MOTOR- ÉS GÉPGYÁR R.-T.**

SZOMBATELY. — BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRUT 61.



BURGONYÁT

étkezési, úgy gyári célnak megfelelőt (rózsát, fehérét, sárgát) mindenkor a legmagasabb napi áron megvételre keres

„AGRICOLA“
TERMÉNYKIVITELI CÉG
BUDAPEST, VI., SZARKA-U. 2.

Telefon: 136-02.

Zöldségeket: sárgarépat, petrezselymet, zellert, úgy foghagymát és vereshagymát is megveszünk a rendes napi áron, legyen az bármily nagy vagy kisebb mennyiségű is.

kül át a 13.000 □-öl rétet, vagy perbe bocsájtokozzam?

Az ügyvédek mindkettőnket egyformán pernyeréssel biztatnak.

Mivel nekem a megfontolásra nem nagyon hosszú időm van, arra kérem a tek. szerkesztő urat, ha netalán kérdésemet a lapban ki nem tenné is, a tanácsos megadni kegyeskednék, ha pedig ki lesz téve, a rá beérkező választ nekem levélben megküldeni kegyeskednék.

G. J.

Kérdés. Magtárdeszkapadló hézagai.

Ugy látszik magtáramban nem valami száraz deszkákat tett az építőmester, mert az egyes padlódeszkák közötti hézagok ma már 5 mm-t tesznek ki átlagban. Noha a gabona egyik emeletéről nem csuroghat le, mert hisz dupla padló van, de mégis a hézagok teletömődnek gabonával és mindenféle piszok szeméttel s ezeztől a többi gabona is esetleg szagot (dohot) kaphat, de meg zsizsikes is lehet, mert magtáramat takarítani rendszeresen képtelen vagyok. Kérem, kegyeskedjenek tanácsot adni, hogy miként tünthessem el a hézagokat?

D. A.

Kérdés. Trágyázás tőzgetalajjal.

Könnyű, homokos földem van, melybe szeretnék tavaszra kelve burgonyát tenni, de másrészt tőzeges talajjal is bírok, miből még most meghordatnám ezt a táblát mintegy 5-10 cm. vastagon. Télen át a tőzgetalaj kifagyva és savanyu hatását elvesztené s így mint a homok megköttöje s humusz és nitrogén tartalma anyag, talán emelné a burgonyatermést és kifizetné a fáradságot. Kérem ily dolgokban tapasztalt gazdatárs szíves választát.

V. T.

Kérdés. Aszokfák tartóssá tétele.

Pinczémben az aszokfák a talajtól s nedveségtől aránylag gyorsan elkorhadnak, miként lehet ezen fagerendákat tartósabbá tenni? Kérek szíves választat a b. lapokban.

U. F.

Felelet. Tagosítási ügy című kérdésre.

A november 30-iki számban Antalfalvi-tól egy felelet jelent meg a tagosítási ügy című kérdésre, a melynek a gazdasági részét érintő sorraival teljesen azonosított magamat, csupán az utolsó bekezdésben foglalt amaz állításra vonatkozólag, hogy a tagosító bizottságnak nem volna meg ama joga, hogy a telekkönyvi birtokosnak a művelési ág változtatását a tagosítási munkálat befejezéséig — jogérvényesen megtilthassa — volna némi észrevételem.

A m. kir. igazságügyi miniszter urnak 1908: XXXVIII. t.-cz. alapján kiadott rendeletében, határozott és világos rendelkezés foglaltatik, hogy a tagosítást vezető kir. tvszki bíró első fokon jogérvényesen hirdeti ki, miszerint az osztályozás és becslés befejezése után egészen az új területek kihasználásáig a tulajdonosnak az ingatlanok művelési ágának megváltoztatása tilos. Ezen határozat ellenégyfoku felebbevitelnek van helye 15 napon belül; miután pedig a kérdésben említett községben a felebbezés jogával nem éltek — így az természetesen jogerőre is emelkedett.

Ennek megvilágításáig még közlöm az alantitakat. — Tegyük fel, hogy az osztályozásnál a

fokozatokat így állapítják meg: Első osztályu szántó 500 öl egyenlő másodosztályu szántó 800 □-öl = harmadosztályu szántó 1000 öl = elsőosztályu rét 1000 öllel. Forgalmi érték = 800 korona. Ha már most a birtokosoknak jogukban állana a művelési ágak megváltoztatása, úgy addigra, mire az új elhelyezkedés és kihasítás foganatosítva lesz, egészen más aránykulosot és forgalmi értéket kellene megállapítani, hogy mindenki az eredeti birtokának megfelelő becsholdak és forgalmi értékben egyenlő területet kaphasson ki.

Már pedig ez rendkívül sok munkával, új becsléssel a bizottság részéről s a mérnöknek pedig teljesen új számításra kellene végeznie. Mert megeshetnék, hogy a kihasításnál az egyik birtokos a statusquó felvétele alkalmával talált elsőosztályu rét helyett a művelési ág változás folytán másodosztályu szántót kapna ki. Így a becsholdban 1000 öl rét helyett csak 800 öl szántó lenne neki kihasítva, lévén mindkettőnek forgalmi értéke 800 korona. Tessék csak ebből elképzelni, milyen rettenetes kavardós és véres versengés származhatna a művelési ágak korlátlan megváltoztatásából.

Herczeg Sándor.

Felelet. Kórházi költség megtérítése cz. kérdésre.

A gazdatiszt és birtokos közötti jogviszonyt az 1900. XXVII. t.-cz. szabályozza, a mely szerint, ha egyébként kikötve nincs, a birtokos nem köteles a gazdatiszt családját, tehát a nejét se orvosi kezelésben részesíteni, csupán a gazdatisztet magát, de korlátolt időtartamig, vagyis 6 hónapig. Tehát kérdéstevő jogosan nem követelheti, nemcsak a kórházi, de még az otthoni orvosi és patikai szerek díját se. Azonban a humanus birtokos nem szokott az ilyen költségek megtérítésétől elzárkózni. Ritka hely az, a hol ezt megtagadják. Más tanácsot tehát nem adhatunk, mint azt, hogy kérje meg főnökét a kórházi költségek megtérítésére. Ellenben, ha szerződésileg, vagy a felfogadását képező levélben a neje, illetve családtagja részére meg lett volna állapítva, kikötve, hogy az orvosi és patikai költségeket főnöke vállalta, az esetben jogos volna a kórházi költség megtérítését is követelni, miután igazolni tudja, hogy az árviz folytán nem lehetett az uradalmi orvossal kezelteni nejét, a kinek betegsége folytonos orvosi kezelést igényelt.

Szücs János.

Felelet. Ugarszántás boronálása című kérdésre.

Az ugar nyári, vagy tavaszi szántását, ha az nem túl nyirkos, azonnal boronáljuk. Míg ha nyirkos, indokolt addig várni a boronálással, a míg meg nem pirkad, a míg a felületén nem képződnek száraz morzsák. De hogy az ideális morzsalékosági állapot, mikor, mennyi idő mulva áll elő, az az időjárástól függ. Napos, szeles időben elébb, csendes, borult időben később. Viszont a déli órákon 1-2 óra mulva, míg az estéli és reggeli órákban 2-3 óra mulva. De a talaj minősége kémiai és fizikai állapota szerint is az egyik előbb szikkad, mint a másik. A gyakorlati érzékkel bíró gazda minden körülmények között tudja, mikor a legcélszerűbb boronálni. Hogy mi a célja, jelentősége a boronálásnak?

1. hogy a talaj ki ne száradjon, mert a kiszáradt talajban a vetés egyenletlenül kel ki; 2. a hantós, hasámos talajba a növény gyökérzete vagy egyáltalán nem hatol be, vagy csak tiszteres energia kifejtésével bír csak belé hatolni s a hantós talajba vetőmag is több kell. Ha röktön nem is vetünk, akkor is minden szántást borona kövessen, mert a kiszáradt talajból nemcsak a nedvesség illan el, hanem a bakteriumflóra is kihál, a mi pedig a növényzet főszakácsa, a mely a tápanyagot készíti a növényzet táplálására. Vagyis a bakteriumok dolgozzák fel az összes növényi alkatrészeket olyan formán, mint a méhek a himpört, a virág himporát mézzé.

Szücs János.

Felelet. Mákcseplés című kérdésre.

A mákot úgy lehet csépelni, mint a lóherét vagy a búzát. Lóherére fejtőn is, a mi a legideálisabb munkát végzi és teljesen tiszta áruvá lehet vele készíteni kétszeri felöntéssel. De gabona cséplővel is, csak a dobkosarat indokolt lesz bepléhezni és az aprómagnak megfelelő rostákat, betéteket beszerezni. Lehet még szőlődarálóval is csépelni a mákot, de persze ez nem végez tiszta munkát, csupán csak a mákot veri ki a bugájából. Ezt a gépet lehet járgánnyal és kézi-erővel is hajtani, azután törekrostával, majd Backer és szélrostával tisztítani a mákot.

Antalfai.

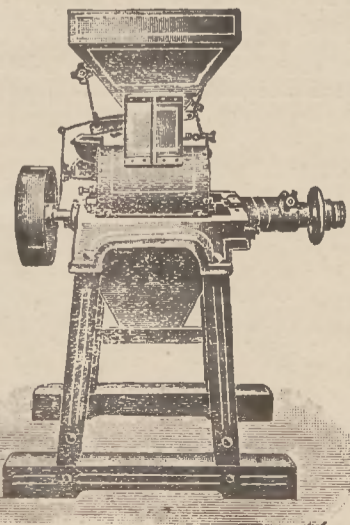
Felelet. Száritott répaszelet átvétele című kérdésre.

100 kg. friss répaszeletből kb. 2½-3% száritott répaszelet lesz s a cukorgyárak is ilyen arányban szokták a friss szeletet száritottal pótolni. Etetés alkalmával annyi vizet kell a száritott szeletre önteni, a mennyit az felszívni képes s az etetés előtt legalább 8-10 órával be kell áztatni. Legcélszerűbb úgy intézni a dolgot, hogy mindig előtte való nap áztatjuk be a következő napi adagot. A száritott szeletet az állat nagyon szereti, épp-úgy mint a frisset. Egy szarvasmarha takarmányozására naponta 5-6 kg. száritott szelet szükséges. A száritott répaszelet kikötése a gazdára nézve föltötte előnyös, mert a szállításnál rendkívül sok munkát takarít meg. Ezenkívül a száritott szeletből ugyszólván semmi sem megy veszendőbe, míg a friss szeletnek legalább 40%-a tönkremegy, részben, mert a benne levő rendkívül sok víz már szállítás közben kicsurog (télen egész jégcsapok vannak a szekér alján) s a megmaradt víz is, a mi az átvételnél bizony nyomta a mázsát, leszívároga talajba. Részben pedig, mert az elvermelés alkalmával a szelet egy része összekeveredik a földdel s így azt el kell dobálni. Megjegyzem azonban, hogy a száritott szelet eltartásához száraz, csiramentes helyiség szükséges. A szerződés megkötése alkalmával a gyárral — eshetőségekre számítva — célszerű kikötni, hogy a gyár köteles a szerződés szerint járó szeleteken felül ennek még legalább 50%-át bizonyos előnyárban pl. 8-9 koronáért q-ként szállítani A gyárak ezen kikötésbe rendszerint szívesen belemennek.

Balogh Bálint.

APRÓK.

Az altalaj nedvessége és a termés-hozam. Ismeretes, hogy a szárazságra hajló éghajlat alatt, különösen ha a feltalaj lazább szerkezetű, az altalaj minősége és nedvesség-tartalma mennyire lényeges szerepet játszik a termés nagysága szempontjából. A laza feltalaj könnyen kiszárad, ha az altalaj is laza és a vizet a mélyebb rétegekbe átterszti. Ha ellenben az altalaj kötött, vagy valami okból benne a víz felhalmozódik, miként azt pl. Alföldünk Duna-Tisza közén, a homokvidékeken csaknem mindenütt észlelhetjük, akkor a feltalaj sem szárad ki oly könnyen. Az Északamerikai Egyesült-Államokban újabban a déli Dakota államban és Kansas állam délnyugati részében hasonló tapasztalatokat szereztek. Előbbi helyen a »Rocky Mountains« vízvezető rétegei látják el az agyapalából eredő altalajt vízzel, melynek mennyiségét évente 305 mm.-re becsülik. Ezt hozzáadvá az évi 381 mm. átlagos csapadékhoz, a nö-



A jelenkor leggazdaságosabb malma a

K. S. K. DARÁLÓMALOM

állandó keménységű függélyes csiszoló-kövekkel, gyűrűs- és golyóscsapággyakkal.

A legnagyobb munkaképesség! Csekély erőszükséglet!
Határtalan tartósság! Kényelmes kezelés!
Köveket sohasem kell csiszolni! Szilárd egyszerű szerkezet!

Kapható:

DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁGNÁL
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 15.

Árjegyzék, felvilágosítás díjlan.

vényzet rendelkezésére álló vízmennyiség az igényeket kielégítheti, ha alkalmas műveléssel és termeléssel (dry farming alkalmazásával) a talajnedvesség raktározásáról gondoskodnak. Kansas délnyugati részében pedig az altalajvíz sokszor a mélyebb helyeken a felszínre jut. Eredete a keleti emelkedettebb területek vízgyűjtője. Rendesen az altalaj vízszintje 9 m. és csak a hajcsövesség útján táplálja nedvességgel a felalajt. Körülbelül 150—200 m.-re becsülik az ilyen módon rendelkezésre álló évi nedvességet. E helyen is a dry farming rendszerét alkalmazva, jó eredményeket kaptak. Önként érthető, hogy ott, ahol az altalaj nedvessége nem ilyen kedvező, a dry farming rendszer sem vezet oly kedvező eredményre, hacsak az évi csapadék maga nem szolgáltat elegendő nedvességet.

(A Mezőgazdasági Bulletin 1913. május havi füzetének 745. lapja nyomán.)

A gyomlálás befolyása a talaj nedvességére. Robson kísérleteket tett a gyomlálással abból a szempontból, hogy a gyakorlati gyomlálás mellett kevesebb nedvesség marad-e a talajban vagy sem. A Délvidéken e kérdés fontossága el nem vitatható, de nálunk bizonyos esetekben irányadó lehet. Robson gyapotültvényeken végezte kísérleteit és pedig több parcellán, úgy, hogy az egyiket minden héten, a másikat minden két hétben gyomlálta meg. Az augusztus 11-én felvett adatok alapján a kéthetente gyomlált területen 1.03%-kal volt több nedvesség, mint a hetenként gyomlált parcellában. A szeptember 19-én felvett adatok szerint a heti gyomlálás mutatott több nedvességet 0.43%-kal, míg az október 13-iki adatok kétheti gyomlálás javára 9.30%-ot mutatnak ki. A nedvességet négyóra 100° melletti szárítással határozták meg és a nedvességvesztést számították ki. Látnivaló, hogy a kétféle gyomlálás által beállott nedvességkülönbség alig számbavehető. (A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet közleményeiből.)

A csávázás befolyása a gabonamagvak csirázására. A corks »University College« sorozatos kísérletet végzett gabonamagvak beáztatásával. Folyadékul különböző töménységű formaldehid- és rézgáliczoldatokat használtak s egyben a beáztatás időtartamát is variálták. A beázott magvakat tiszta homokban csiráztatták. Penészedésnek vagy elősdiéknek nyoma sem volt. Egynehány magot az áztatás után megmostak, mások mosatlanul kerültek a csirázótádba.

A 15 perczig 0.25%-os formaldehidoldatban áztatott búzának 80%-a csirázott. Ugyanezt az eredményt adta a 2%-os rézgáliczoldatban 5 perczig áztatott buza is. Az árpa és zab még nagyobb ellenállást tanusított. A kísérletező (Johnson) a gyakorlat számára azt ajánlja, hogy a vetőmagot 15 perczig áztassák 0.125%-os formaldehidoldatban, vagy pedig 12 óráig 0.5%-os rézgáliczoldatban. Az árpa és zab 1%-os rézgá-

liczoldatban is áztatható, ez esetben az áztatás időtartama 6 óra lehet. E két kísérletsorozat összehasonlítása azt mutatja, hogy a rézgáliczoldat kétszerre jobban késlelteti a csirázást, mint a formaldehidoldat.

(A Mezőgazdasági Bulletin 1913. évi augusztusi számából, 1257. lap.)

HIREK.

Időjárás Jásznagykunszolnokmegyében teljesen megbízhatatlan, de azért egészben még mindig állandóan száraz jellegű. Megbízhatatlan azért, mert mikor minden jel esőre mutat, rendszerint csak mutatkozik az eső, de tényleg csak alig néhány mm. esik, mikor pedig a külső jelek és még a légsúlymérő nem esőt, hanem szép időt jelez, a következő napon van mégis néhány mm. eső, a mely azonban a kiszáradt föld felszínére jóformán semmi hatással nincsen. Ilyen volt az előző hét is. Mult hó 26-án semmi esőre sem volt kilátás és 30-án mégis esett 9 mm. eső. Ez azonban, ugyszólván, semmit sem áztatott meg a szeptember végén felszántott földek kökeménységüvé vált nagy hantjaiból. Igen sokan azonban erőszakolják a kevésbé kötött földeken a vetést, az erősen kötött, nagyon hantosokban meg sem kísérhetnek, mért a kisebb hantu földeken is csak keveset porhanyíthat a borona, a nagyhantuakban pedig ugyszólván semmit. Az ilyen nagyhantuban alászántott földek, úgy látszik, már tavaszi alá maradnak. Tavaszi alá a kevés eső miatt szántani nem lehet.

Az OMGE földmivelési és növénytermesztési szakosztálya most tartotta nyári szünet utáni első ülését. A megjelenteket Rubinek Gyula igazgató üdvözölte, kinek javaslatára a szakosztály elnökévé gróf Dessewffy Aurélt, alelnökké pedig gróf Dessewffy Emilt és Kerpely Kálmánt választották meg. Gróf Dessewffy Aurél elfoglalván az elnöki széket, köszönetet mondott egy a maga, mint elnöktársai nevében a bizalomért s reményének ad kifejezést, hogy a szakosztály az ideai munkaévben is jelentékeny eredményeket fog elérni. Ezután Fabriczius Endre titkár tett jelentést az 1913. évi országos sörárpa- és komlókiállítás szervezéséről, melynek sikere érdekében Jeszenszky Pál kir. tanácsos, volt ügyvezető titkárral az élén, sokat fáradozott az egyesület. Hogy a kiállítás még sem sikerült úgy a hogy kellett volna, annak oka a kedvezőtlen időjárás folytán beállott nem megfelelő terméseredményekben keresendő. Végül Hegyi Dezső előadást tartott az ideai gomba- és rozsda-károkról.

A GEOSz. nagygyűlése. A »Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének« december 8-án délelőtt tartandó XVIII. évi nagygyűlésén két közérdekű előadás fog elhangzani. Szilassy Zoltán orsz. képviselő, titkár a kartellek ügyében tesz javaslatot, Tokaji László az »Erdélyi Gazdasági Egyesület« titkára pedig »Uj honfoglalás Erdélyben« czim alatt fog előadást tartani. Sokan jelenkeztek a december 7-én lezajló Károlyi Sándor emléklakomára, melyen az ünnepi beszédet Bernát István, a »Magyar Gazdaszövetség« igazgatója mondja. A közletki gazdanapok alkalmára engedelmzett kedvezményes vasuti utazásra jogosító igazolások szétküldését már megkezdte az OMGE. titkári hivatala (IX., Köztelek-utca 8.).

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete és Nyugdijintézete 1913. évi december hó 7-én, azaz vasárnap délután 4 és 5 órakor a Köztelek kistermében (Köztelek, I. em.) igazgatóválasztmányi ülést tart.

Erdély megmentése. A Magyar Gazdaszövetség örömmel veszi tudomásul, hogy a kormány 12 millió koronát bocsátott az altruista bank rendelkezésére az erdélyi birtokosság megmentése céljából. Hangoztatja azonban a Gazdaszövetség, hogy a 12 millió korona adományozását csak első lépésnek kell tekinteni, mert mindaddig, míg megfelelő telepítő alap és törvény nincs, addig nem lehet céltudatos, nemzetmentő földbirtokpolitikát folytatni.

A szaktudósítók maradnak. A napokban az a hír terjedt el, hogy a földmivelésügyi miniszterium visszahívta összes szaktudósítóit és hogy a kereskedelmi miniszter ugyanezt fogja tenni. Teljesen beavatott helyről arról értesülünk, hogy a földmivelésügyi kormány egyetlen szaktudósítót sem hívott vissza, sőt nincs is tervbe véve a visszahívásuk.

A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmányja ugyanis mint vármegyei mezőgazdasági bizottság, Keglevich Gábor gróf elnök és Teleki József gróf alelnök elnöklésével tartott gyűlésén megállapította, hogy a tél folyamán állami segítés mellett hat helyen rendez háziipari tanfolyamot, a többi nyolcat a vármegyei mezőgazdasági bizottság támogatása mellett tartja meg. Az egyesület részt vesz az országos baromfiállításban és a kistenyészők részére 350 korona díjat szavazott meg.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület Kállay Zoltán elnöklésével ülésezett. Több fontos helyi érdekű tárgy elintézése után elhatározták, hogy feliratot intéznek a kormányhoz a balkáni szerződés és az állategészségügyi oltalom megbolygatása ellen.

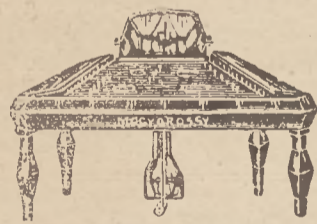
A Békésmegyei Gazdasági Egyesület Beliczey Géza elnöklésével tartott igazgató-választmányi ülésén Solyomi Lipót titkár jelentést tett az ügyek átvételéről, minek tudomásulvétele után Kohn Dávid javaslatára Pfeiffer István nyugalomba vonuló titkárnak érdemei elismerésül a tiszteletbeli titkári czimet adományozták.

A magyaróvári m. kir. gazdasági akadémiai hallgatók Gazdasági Egyesülete a jelen tanévre a következő pályátetelt tűzte ki: »Miképen fejleszthetjük sörárpa termesztésünket, tekintettel hazai gazdasági viszonyainkra és sörárpa kivételünk feltételeire?« A nyertes jutalma 100 korona. Beadási határidő 1914. évi május hó 1.

Szakértekezlet az országos kémiai intézetben. Kossutány Tamás dr., udv. tanácsos elnöklésével november 21. és 22-én tartották meg a vegykísérleti állomások vezetői ez évi szakértekezletüket az országos kémiai intézetben. Jelen voltak az összes állomások vezetői, a földmivelésügyi miniszterium részéről Steinecker Ferencz dr. miniszt. titkár, az állat-életlen intézet részéről Weiser professzor. A magyar mezőgazdaságra és az élelmiszerek ellenőrzésére vonatkozó igen fontos kérdéseket vitatták meg. A napirend a következő volt:

1. A paprika vizsgálati módszereinek megállapítása. 2. A juh- és tehénturó minősítése, romlottsága. 3. A keményítőszirup használata, szörp, lekvár, marmelád készítésénél. 4. Vizsgálati módszereket tartalmazó műkiadása. 5. Vizsgálati bizonylatok egyöntetűvé tétele. 6. Az állomásokról beérkezett indítványok tárgyalása. A tej megítélésénél elfogadta a szakértekezlet már a mult évi értekezleten Weiser tanár s a temesvári állomás propozícióját, hogy a hanui meghatározásokat megelőzi s helyette a reflektáció alkalmazását köelezővő óhajtja tenni. A paprika megítéléséről a szegedi állomás vezetője, a tej refrakciójáról Rörzsényi igazgató, a kemé-

CZIMBALOM

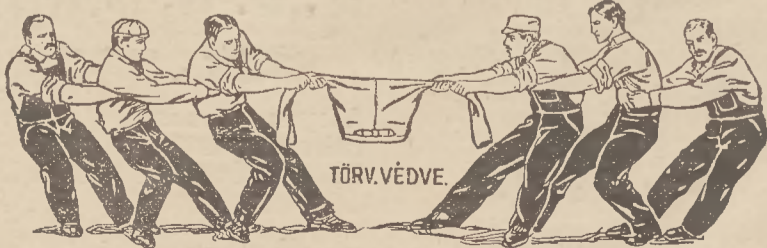


szabadalmazott acélszerkezzel, részleteire is. Csoberős, tiszta hang. (beszélőgép) 25 K s felje b. Hozz.: Fedák Sari, Kiraly, Rózsa, Perczel, Bonci, Caruso-ól legszébb lemezek 2 K 50 fill. világhírű HEGEDÜK, mesterek hű műnizatai. Fuvolák, tárogatók, czipőterák, harmonikák stb.

Hurok. Javítási műterem stb. — Árjegyzék kívánatra ingyen. **Mogyoróssy Gyula** kir. szab. hangszergyár Budapest, VII. ker. Rákóczi-ut 71. — COLUMBIA BESZÉLŐGÉPGYAR FŐRAKTARA. — Gazdatiszteknek és erdőtiszteknek képzésfelvétel esetén 10% engedmény és ju alék.

Elszakithatatlan permetezőruha K 5.60

GUTMANN J. ÉS TÁRSA
Budapest, VII., Rákóczi-ut 16. szám.



TÖRV. VÉDVE.

50. számú mintákkal felszerelt árjegyzék ingyen és bérmentve.

TELEFON: Iroda 24-11 — Áruház 118-37.

nyitászirupokról Kossutány igazgató tartott előadást. Székely fővegyész indítványára elhatározták, hogy kezdő vegyész részére tanfolyamot tartanak az élelmiszerek vizsgálatából. Végül Fabinyi tanár meghívására, Steinecker dr. indítványa alapján a jövő őszi közgyűlést Kolozsvárott fogják megtartani.

Cséplőgéptulajdonosok nagygyűlése. A napokban a régi országház nagytermében kezdődött a Magyarországi Cséplőgép-Tulajdonosok Országos Szövetségének nagygyűlése, amelyre a szövetség tagjai igen nagy számban jelentek meg. A gyűlésen ifju Sitkey András elnökölt. Mayer Jenő titkár terjesztette elő a szövetségnek az 1913. évről szóló jelentését s vázolta a szövetség keletkezésének történetét. Ezután Fáy Gyula dr. miniszteri osztálytanácsos, az Országos Gazdasági Munkáspénztár igazgatója »A gazdasági gépmunkások kötelező biztosítása« czimvel tartott előadást. Az előadás utáni vitában, amelyben Dorn József, Márton József, Sitkey András és mások vettek részt, különösen az 1913. évi XX. t.-cz.-nek az 1907. évi XIX. t.-cz.-re visszamenőleg szóló rendelkezései folytán bekövetkezett sérelmeket tárgyalták. Elhatározták, hogy a cséplőgép-tulajdonosok küldöttsége kedden délelőtt fél tizenkét órakor Ghillány Imre báró földművelésügyi miniszter és Bartóky József dr. államtitkár elé járul. A délutáni ülésen, amelyen Tóth Sándor (Oroszáza) és ifju Bartolf Márton (Mezőberény) felváltva elnököltek, Gáll Elek (Debreczen) azt a javaslatot tette, hogy a tisztességtelen versenyt folytató cséplőgéptulajdonosokkal szemben eredményt csak a cséplési feltételeknek a helyi viszonyok szerinti rendezésével lehet elérni. Kató László azt indítványozta, hogy ebben az ügyben is foglaljanak állást a földművelésügyi miniszterhez intézendő memorandumban. Tóth Sándor azt indítványozta, hogy a küldöttség kérje a minisztert, hogy az ipartörvény revíziója alkalmával iktassák törvénybe azt, hogy a géptulajdonosok csak iparengedéllyel bíró egyénekként kezelhetők gépeiket. Szemző Ernő (Szabadka) géptulajdonosok biztosító- és nyugdíj-intézetéről beszélt. — A Szövetség folyó hó 2-án délelőtt folytatta tanácskozásait ifj. Sitkey András elnöklésével. Az első előadó Márton József (Szabadka) volt, aki a mérték-hitelesítő és kazánnyomatásu törvények sérelmét ismertette. Ezután Zala Jenő dr., a szövetség ügyésze felolvasta a földművelésügyi miniszterhez intézendő memorandum szövegét. Délben a szövetség küldöttségileg vonult fel a földművelésügyi minisztériumba. A miniszter nevében Kazy József báró államtitkár fogadta a küldöttséget, amelynek nevében Szemző Ernő igazgató (Szabadka), mondott köszönetet a miniszternek, hogy törvényhozási uton mentesítette a cséplőgéptulajdonosokat a munkásbiztosító törvény alól, másrészt memorandumot nyújtott át a mérték-hitelesítő törvénynek a cséplőgéptulajdonosokra vonatkozó rendelkezéseinek megváltoztatása, a régi és elavult adókulcs leszállítása és a kormánytól függő benzinár mérséklése dolgában. Az államtitkár válaszában biztosította a cséplőgéptulajdonosokat a miniszter mindenkori pártfogásáról, egyben ígéretet tett, hogy a sérelmek orvoslása ügyében az illetékes társmisztériumoknál is lépéseket tesz. A küldöttség ezután Bartóky József dr. államtitkár elé járult. Itt ifj. Sitkey András elnök mondott köszönetet az államtitkárnak a szövetség érdekében tanúsított meleg pártfogásért. Az államtitkár válaszában a küldöttség nagy megelégedéssel fogadta. Délután folytatták a tanácskozást, amelyen elhatározták, hogy a legközelebbi kongresszust is Budapesten tartják.

A gazdák és a cukorgyárok. A tencsényvármegyei gazdasági és erdészeti egyesület legutóbb foglalkozott a cukorrépa átvétele körüli sérelmekkel és elhatározta, hogy a cukorrépagyártás mezőgazdasági iparrá nyilvánítása iránt feliratot intéz a földművelésügyi miniszterhez és annak támogatására az érdekeltektársaságokat fölkéri. A miniszterhez intézett felirat többi közt azt mondja, hogy a cukorgyárok és a gazdák közti surlódás évről-évre ismétlődik és a gazdák e jogtalan károsítás orvoslása céljából egyedüli megoldásnak azt találják, hogy éppen úgy, mint a szeszgyártás, a cukorgyártás is mezőgazdasági gyáripárnak nyilváníttassék, illetően annak gyakorlása elsősorban a gazdák hatáskörébe utaltassék, a cukorgyárok esetleg kisajátíttassanak és a jövőben a répacukorgyártást gazdaszövetkezeti gyárra ruházzák át.

Az agrárszülő-kölcsönök tartalék-alapja. Azok a szőlőtermelők, kik az agrár-és járadékbank által nyújtott és az állam által biztosított kölcsönrel újították fel szőlőiket, a törvény értelmében a kölcsönösszeg tiz százalékát a pénzügyminisztérium kezelése alatt álló tartalék-alapba fizették be. Most, hogy a visszafizetési határidő egyes agráradósoknál már lejárt, vagy a közeljövőben le fog járni, kiderült, hogy a tartalék-alapba befizetett összegek már nincsenek meg s így a pontos fizetők ezt többé nem kaphatják vissza. Tekintettel arra, hogy úgy a kölcsön nyújtása, mint a kölcsönrel terhelt szőlők betelepítése és ellenőrzése, valamint az esedékes részletek fizetésének pontos betartása az állam felügyelete mellett történt, senki sem képzelt, hogy e czímen olyan nagyarányú veszteség érhetne ezt a tartalék-alapot. Az érdekeltektársaság ezért eme sérelmet a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének folyó évi közgyűlésén feltárta és ott határozatba ment, hogy az egyesület országos mozgalmat indít a tartalék-alap visszafizetése ügyében. Ezt a gyűlést deczember 7-én (vasárnap) délután 4 órakor tartják meg a Köztelek nagytermében. A gyűlésre részint közvetlenül, részint pedig közvetve az erkölcsi testületek által mintegy tízezer bortermelet hívtak meg.

Pusztul a Hegyalja. A hegyaljai borvidékre már hosszú idő óta szomorú idők járnak. A régi kormányokat azonban még sem foglalta le annyira a politika és az erőszak, hogy legalább valamennyire ne tudtak volna törődni a Hegyaljával és így nem állott be olyan katasztrofális romlás, mint az idén.

Ezt a szomorú állapotot azért lehetett csak most konstatálni, mert a tokaji szüret most ért véget. És sajnos, a helyzet az, hogy az ideai szőlő úgy minőség, mint mennyiség tekintetében sokkal silányabb, mint múlt évekbéli. Hogy a bor minősége mennyivel rosszabb az eddigieknél, azt egyelőre számszerűleg meghatározni nem lehet, szakértők is csak néhány év múlva tudnak pontos véleményt mondani róla, de a bormennyiség csökkenésére már most is vannak adatok.

Legelszomorítóbb adat az, hogy mennyi termelt a királyi szőlőben. Ő felségének Tokajban 25, Tarczalon 50 hold, Tolesván pedig 30 hold szőlője van. A királyi szőlők rendszeren 1500—1800 hektoliter bort szoktak termelni, az idén a kedvező tavaszi időjárás folytán egyenesen kétezer hektóra számítottak. Az ideai bortermelet a királyi szőlőkben pedig mindössze 300 hektoliter, a mellyel 106 hordót töltöttek meg. De ugyanez a helyzet a többi szőlőkben is. Gróf Andrassy Géza 42 holdja a rendes 800 hektoliter helyett 150 hektoliter adott, gróf Andrassy Gyula 70 holdja 250 hektoliter, herczeg Hohen-

lohe 84 holdja pedig a várt 1400 hektoliter helyett mindössze 230 hektoliter. A többi nagybirtokosok szőlői, gróf Eszterházy Gyula 45 holdja, gróf Csáky Viktor 36 holdja, gróf Zichy Jakab 50 holdja, báró Walhott 101 holdja stb. szintén nem adták meg azt a mennyiséget, amelyre számítottak. Ugyancsak igen silány a termés a kisbirtokosoknál is, de minőség tekintetében is. Az ideai rossz termésnek főleg a peronoszpora volt az oka.

A franciaországi boritaladó fölemelése. Franciaországban is fel fogják emelni a bor adóját nem kevesebb, mint 100 százalékkal és így hektoliterenkint 3 frankot fognak fizetni. Az 1914-ik évi költségvetésben már ilyen adótétel szerepel. Azonban nemcsak a borra rónak ki ilyen adótöbbletet, hanem az összes higiénikus italokra, a sörre és almaborra is. Ez majd ellensúlyozólag hat és a borfogyasztás nem fog talán csökkenni a sör javára.

A magy. kir. államvasutak igazgató-sága 139.168—A/III. sz. leiratában elrendeli az összes vonalaira a »Ratin« patkány- és egérintőbakterium alkalmazását. A »Ratin« egy bakteriumtenyészet, amely a patkányokat, egereket ellenállhatatlanul vonzza és még a legbősebb csapás esetén is rövid idő alatt kiirtja, mert egyik rágeselő a másikat fertőzi. A magy. kir. állami bakteriologiai intézet véleménye szerint más állatra a »Ratin« nem ártalmas. Prospektust ingyen küld a »Ratin«-vezérképviselőség, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 30. sz.

Készáru-tözsde 1913. deczember 5-én.

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapesten		100 kilogramm készpénz ára Budapesten	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	—	79	22.20
"	76	—	80	—
"	77	21.90	81	—
"	78	22.10	82	—
Fehérmegyei	75	—	79	22.20
"	76	21.50	80	22.40
"	77	21.80	81	—
"	78	21.90	82	—
Pestvidéki	75	—	79	22.20
"	76	21.70	80	22.30
"	77	21.90	81	—
"	78	21.90	82	—
Bánsági	75	—	79	22.20
"	76	21.70	80	22.50
"	77	21.90	81	—
"	78	21.90	82	—
Bácskai	75	—	79	22.20
"	76	21.70	80	—
"	77	21.90	81	—
"	78	22	82	—
Rozs elsőrendű új				16.50
középmínőségű (új)				16.35
Árpa takarmányára elsőrendű				13.85
másodrendű				13.10
Köles				15.80
Zab elsőrendű (új)				14.60
középmínőségű (új)				13.20
Tengeri belföldi új				13.60
román v. bolgár				14
Repczekáposzta				—

NYILTTÉR.

(E rovatban közlöttékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

Patkány, egér, mezei egér,

hőrsög és ürge bakterium tenyészet.

Más állatra, emberre ártalmatlan. Ismertető ingyen!



„RATIN“
BAKTERIOLOGIAI
LABORATORIUM,



BUDAPEST, VII., Rottenbiller-utca 28. sz.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füstöső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitő rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénert fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körút 51. szám.

Sürgőnyozim: Kemna, Budapest
Telefon 91-21. Telefon 91-21.

